

Ἄρχιμ. Εἰρηναῖος Ἰ. Χατζηφραιμίδης

Ἐπιστολές
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
πρὸς τὸν Μητροπολίτη Πελαγονίας Ἰωακείμ
καὶ ἕτερους Μητροπολίτες

Ἐπιστολές
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
πρὸς τὸν Μητροπολίτη Πελαγονίας Ἰωακείμ
καὶ ἕτερουσ Μητροπολίτεσ

τίτλος:
Ἐπιστολές
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
πρὸς τὸν Μητροπολίτη Πελαγονίας Ἰωακεῖμ
καὶ ἕτερους Μητροπολίτες

συγγραφέας:
Ἀρχιμ. Εἰρηναῖος Ἰ. Χατζηφραϊμίδης

εκδοτικές συμβουλές – σελιδοποίηση – εκτύπωση: Εκδόσεις Δίσigma
Αθανασίου Διάκου 26 – ΤΚ: 57009, Θεσσαλονίκη, Τηλ.: 2310 700682
www.disigma.gr / e-mail: info@disigma.gr

© 2023 Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Φλώρινας «Βασιλικής Πιτόσκα»
Τηλ.: 23850 23118
www.libflorina.gr / e-mail: bibflor@otenet.gr

ISBN: 978-618-86482-2-7

Ἀρχιμ. Εἰρηναῖος Ἰ. Χατζηφραιμίδης

Ἐπιστολές
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
πρὸς τὸν Μητροπολίτη Πελαγονίας Ἰωακείμ
καὶ ἕτερος Μητροπολίτες

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προεισαγωγικό σημείωμα 9

Προλόγισμα 11

A' . Ἐπιστολές στὸν Ἀμβρόσιο 31

1 Τῷ Πελαγωνείας Ἀμβροσίῳ. 33

2 Τῷ Πελαγωνείας Ἀμβροσίῳ. 34

3 Τῷ Πελαγωνείας Ἀμβροσίῳ. 35

4 Τῷ Πελαγωνείας Ἀμβροσίῳ. 36

5 Τῷ Πελαγωνείας Ἀμβροσίῳ. 37

B' . Ἐπιστολές στὸν Ἰωακείμ 39

1 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 41

2 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 42

3 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 43

4 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 44

5 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 45

6 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 46

7 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 47

8 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 48

9 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 49

10 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 50

11 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 51

12 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 52

13 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 53

14 Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. 54

15	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	55
16	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	56
17	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	57
18	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	58
19	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	59
20	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	60
21	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	61
22	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	62
23	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	63
24	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	64
25	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ	65
Γ'.	Ἐπιστολές μετὰ τοῦ Ἰωακείμ καὶ σὲ λοιποὺς Μητροπολίτες	67
1	Πρὸς τοὺς ἁγίους Ἀρχιερεῖς Πελαγονείας, Βερροίας, Μελνίκου, Μαρωνείας, Ξάνθης, Δυρραχίου, Βοδενῶν, Κορυτσᾶς, Στρωμνίτσης, Κασσανδρείας, Δρυινοπόλεως, Λιτίτσης	69
2	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ. Τῷ Καστορίας Γερμανῶ. Τῷ Σισανίου Σεραφεῖμ	70
3	Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ. Τῷ Γρεβενῶν Ἀγαθαγγέλω	71
Δ'.	Καθαίρεσις τοῦ ἐν Βιτωλίοις ιερέως παπᾶ Θεοδώρου	73
	Βιβλιογραφία	77

Προεισαγωγικὸ σημεῖωμα

Εἶναι ἰδιαίτερη ἡ χαρά μου καὶ ἡ συγκίνηση ποὺ ἐκδίδω τίς μετὰ χεῖρας ἄγνωστες ἐπιστολές τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸν Μητροπολίτη Πελαγονίας Ἰωακείμ Φορόπουλο, ὁ ὁποῖος στὰ χαλεπὰ ἔτη τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος ἔμεινε «ἐδραῖος ὡς ἄκμων τυπτόμενος», ἀλλὰ καὶ πρὸς ἕτερους Μητροπολίτες.

Ὁ Ἰωακείμ σήκωσε τὸ βάρος τῆς σῶφρονος καὶ ἀγωνιστικῆς ἀντίδρασης πρὸς ὄσους ἐπιβουλεύονταν τὴν ἀκεραιότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἶχε νὰ ἀντιπαλαίσει τίς ἐξωγενεῖς προπαγάνδες, τὴν ἐπαμφοτερίζουσα στάση τῶν Ὁθωμανῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπουλη στάση τῶν ξένων δυνάμεων. Διακινδύνευσε τὴν ζωὴ του, ἀλλὰ σῶθηκε. Σὲ αὐτὸν τὸν ἀγῶνα του εἶχε ἀρωγὸ καὶ ἐνδυναμωτὴ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, μὲ τὴ σῶφρονα καὶ πεπνυμένη πολιτικὴ του.

Εὐρεθεῖς σήμερα -μετὰ τοῦ φερωνύμου συνεκδήμου- στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, στὸ Μοναστήρι, ἀσπασθεῖς τὴν εἰκόνα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἀφιέρωμα «τῆς μπακαλικῆς ἐμπορίας», περιελθὼν τὴν κάποτε ἀκμάζουσα ἑλληνικὴ συνοικία, μὲ τὸ Μητροπολιτικὸ οἶκημα, τὸ ἑλληνικὸ προξενεῖο, ὅπου δροῦσε ὁ ὑποπρόξενος Ἰων Δραγούμης, καὶ τὰ ἐκπαιδευτήρια, μένω ἐδῶ ἀναμιμνησκόμενος ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, τῶν ἀγῶνων, τῆς φωτιᾶς καὶ τῆς τιμῆς.

Ὁφειλόμενες οἱ θερμὲς εὐχαριστίες μου πρὸς τὴ Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Φλώρινας “Βασιλικῆς Πιτόσκα” καὶ τὸ Ἐφορευτικὸ της Συμβούλιο, γιὰ τὴν πρόφρονα ἀνάληψη τῆς ἔκδοσης τοῦ βιβλίου.

*Μοναστήρι (Βιτώλια), 18 Ἰουλίου 2023.
Μνήμη τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου, τοῦ “πολύτλα”
καὶ ἐγκλείστου τοῦ ἐν Κιέβω σηηλαίου.*

Ἄρχιμ. Εἰρηναῖος Ἰ. Χατζηεφραιμίδης

Προλόγισμα

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Πελαγονίας, με ἔδρα τὸ Μοναστήρι, ὑπῆρξε προπύργιο ἀντιστάσεως στὶς προσπάθειες προσχώρησης πρωτίστως στὸ βουλγαρικὸ σχίσμα, ἀλλὰ καὶ στὶς ἕτερες προπαγάνδες, σερβικὴ καὶ ρουμανικὴ, κατὰ τὰ χαλεπὰ χρόνια τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα.

Πρωτοστάτης σὲ αὐτὸν τὸν ἀγώνα ὑπῆρξε ὁ περίπυστος Μητροπολίτης Ἰωακεὶμ Φορόπουλος, πρῶην Μητροπολίτης Μελενίκου (1901-1903), καταστάς Μητροπολίτης Πελαγονίας ἀπὸ τὸ 1903 ἕως τὸ 1906. Ἡ ἐθνικὴ δράση του ὑπῆρξε ἡ αἰτία τῆς βραχύβιας ποιμαντορίας του. Τῇ ἀξιώσει τῶν ἐξαρχικῶν καὶ τῇ ἐπινεύσει τῶν ὀθωμανικῶν ἀρχῶν, τὸ 1906 μεταπέμφθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὡς μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἀργότερα ὡς Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς¹. Παρὰ ταῦτα, δὲν ἔπαυσε νὰ ἀγωνιᾷ γιὰ τὸ ποιμνίό του. Τὸν ἐνημέρωνε ὁ ἐπιτροπεύων τῆς Μητροπόλεως, ἐπίσκοπος Πέτρας, ὁ μετέπειτα ἐθνομάρτυρας Μητροπολίτης Γρεβενῶν Αἰμιλιανὸς Λαζαρίδης. Δεχόμενος τίς εἰδήσεις ἀπὸ τὸν Αἰμιλιανό, ὁ Ἰωακεὶμ ἀπέστειλε ἐπιστολὲς στὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη, στὶς ὁποῖες διεκτραγωδοῦσε τὴν κατάστασι τῆς Μητροπόλεως Πελαγονίας.

Στὸν ἡρωικὸ Μητροπολίτη Ἰωακεὶμ, ἔτι ὄντα στὸ Μοναστήρι ἀλλὰ καὶ μετακληθέντα, ἀπαντοῦσε, συνοδικῇ διαγνώμῃ, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, θεματοφύλακας τῶν ὁσίων καὶ πατρίων.

Στὴ μετὰ χεῖρας ἐργασία καταχωρίζουμε εἴκοσι πέντε ἀπαντητικὲς ἐπιστολὲς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸν Ἰωακεὶμ, στὶς ὁποῖες καταδεικνύεται τὸ ἀνύστακτο ἐνδιαφέρον τοῦ πρωτόθρονου τῆς Πόλεως. Ἐπίσης καταχωρίζονται πέντε ἐπιστολὲς στὸν προκάτοχο τοῦ Ἰωακεὶμ, Ἀμ-

¹ Ἀ. Γερομιχαλός (1968), *Ἡ ἐθνικὴ δράσις τοῦ Μητροπολίτου Πελαγονίας Ἰωακεὶμ Φορόπουλου καὶ αἱ ἐκθέσεις αὐτοῦ*, σ. 23, ΕΜΣ: Θεσσαλονίκη.

βρόσιο Σταυρίδη, Μητροπολίτη Πελαγονίας κατά τὰ ἔτη 1899-1903², πρῶ-
ην Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν, μετατεθέντα στὴ Μητρόπολη Νεοκαισαρείας.

Πέραν τούτων παρατίθενται καὶ ἕτερες τρεῖς ἐπιστολές, μὲ παραλήπτες
καὶ ἄλλους μετὰ τοῦ Ἰωακείμ Μητροπολίτες. Ἐπίσης παραθέτουμε καὶ τὴν
καθαίρεση τοῦ ρουμανίζοντος ἱερέως Θεοδώρου στὸ Μοναστήρι.

Προκειμένου, ὅμως, νὰ διαφανεῖ πόσο κρίσιμα ἦσαν τὰ πράγματα στὴ
Μητρόπολη Πελαγονίας καὶ τί θὰ ἀντιμετώπιζε ὁ Ἰωακείμ, καθιστάμενος
Μητροπολίτης αὐτῆς τῆς δοκιμαζόμενης ἐπαρχίας, στὴν ἀρχὴ τῆς ἐργασί-
ας μας παραθέτουμε τὶς πέντε ἐπιστολές πρὸς τὸν προκάτοχο τοῦ Ἰωακείμ,
Μητροπολίτη Ἀμβρόσιο. Ὁ Ἀμβρόσιος δραστηριοποιοῦνταν στὰ ἐκπαιδευ-
τικὰ θέματα, κατηγορήθηκε δὲ ὅτι καθιστοῦσε τὴ Μητρόπολη «ὀφθαλμὸ
τῆς Μακεδονίας καὶ ἐγγυητὴ τῆς Ὁρθοδοξίας»³.

2 ВЕЛИМИР Т. АРСИЧ (1930), ЦЦРКВА СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У
БИТОЉУ - Velimir Arsits, Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρα Δημητρίου στὰ Βιτώλια
(ἐπιμ. Ε. Χατζηφραϊμίδης), σ. 51, Ἀντ. Σταμούλης: Θεσσαλονίκη.

3 КРСТЕ БИТОСКИ (1968), ДЕЈНОСТА НА ПЕЛАГОНИСКАТА МИТРОПОЛИЈА
(1878-1912), σ. 102-103, 111, Скопје.

Α'. Ἐπιστολές στὸν Ἀμβρόσιο

Στὴν πρώτη ἐπιστολή, χρονολογούμενη στὶς 23 Δεκεμβρίου 1900, διαφαίνεται ἡ ἀνησυχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιὰ τὸν στρατωνισμό ἀποσπάσματος στὴν ἱερά μονὴ Παναγίας στὴν Κλεισούρα καὶ τοὺς ἐκ τούτου ἐπαπειλούμενους κινδύνους. Δὲν μνημονεύεται ἀπὸ ποιούς ἀπαρτίζεται τὸ στρατιωτικὸ ἀπόσπασμα. Ὅμως, ἐφόσον ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς ἀνέφερε τὸ γεγονός στὸν βοηθὸ τῆς Νομαρχίας Στεφανᾶκη Μπέη, μπορεῖ νὰ πρόκειται γιὰ ἀπόσπασμα, ἀπαρτιζόμενο ἀπὸ ἔνοπλο σῶμα κομιτατζήδων⁴.

Στὴ δεῦτερη ἐπιστολή (11 Ἰουνίου 1902), γίνεται λόγος γιὰ προσαφθεῖσα κατὰ τοῦ Μητροπολίτη μομφή, γιὰ τὴν ὁποία ἀπολογήθηκε στὸ Πατριαρχεῖο. Τὸ δὲ Πατριαρχεῖο βρῆκε ἐπαρκῆ τὴν ἀπολογία καὶ ἀπέστειλε ἐγκύκλιο πρὸς τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα. Ἀπὸ τὴ συνέχεια τῆς ἐπιστολῆς διακρίνεται ὅτι τὶς κατηγορίες προσῆψαν μέλη τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος. Ὅμως, δὲν εἶναι ἡ μοναδικὴ περίπτωση Ἱεράρχη ποὺ κατηγορήθηκε ἀπὸ Ἕλληνες. Παρόμοια περίπτωση ἦταν ἡ τοῦ Μογλενῶν Ἰωαννικίου (1894-1905), γιὰ τὸν ὁποῖο Ἕλληνες τῆς ἀντιμητροπολιτικῆς μερίδος στὴ Φλώρινα ἔλεγαν στὸν Βρετανὸ δημοσιογράφο Reginald Wyon καὶ στὸν Ἀμερικανὸ συνάδελφό του, τὸν Αὐγουστο τοῦ 1903, «νὰ μὴ πιστεύουν ὅλα ὅσα εἶπε ὁ Μητροπολίτης»⁵.

Μὲ περισσὴ σύνεση τὸ Πατριαρχεῖο συνέστησε στὸν Ἀμβρόσιο, δεδομένων τῶν χαλεπῶν καιρῶν καὶ τῶν ἰδιαιτέρων περιστάσεων τῆς περιοχῆς, νὰ διαχειρίζεται τὰ θέματα μὲ μετριοπάθεια καὶ ἠπιότητα, νὰ θεραπεύει, ὅσο γίνεται, τὶς ἐλλείψεις καὶ τὶς εὐλογες ἀξιώσεις τῶν πιστῶν, νὰ ρυθμίζει δὲ τὰ πάντα μὲ τὴν πατρικὴ ἀγάπη πνευματικοῦ ποιμένα, ὥστε νὰ ἐπικρατοῦν ἡ ἀρμονία καὶ ἡ γαλήνη στὸ λογικὸ ποιμνιο.

4 Σώματα κομιτατζήδων δροῦσαν στὴν περιοχή τῆς Καστοριάς ἀπὸ τὸν Μάρτιο ἕως τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1900. Κ. Βακαλόπουλος (1992), *Ἱστορία τοῦ βορείου Ἑλληνισμοῦ - Μακεδονία*, σ. 392, Ἀφοὶ Κυριακίδη: Θεσσαλονίκη.

5 Ε. Χατζεφραμιδῆς (2004), «Στὴ Φλώρινα τὸν Αὐγουστο τοῦ 1903 - Μία συζήτηση μὲ τὸν Μητροπολίτη Ἰωαννίκιο», *Πρακτικὰ Συνεδρίου Φλώρινα 1912-2002*, (ἐπιμ. Ἀ. Ἀνδρέου), 227, ΠΣΦ-ΤΒΣ: Φλώρινα.

Ἡ τρίτη ἐπιστολή, ὑπὸ ἡμερομηνία 26 Ἰουνίου 1902, ἀναφέρεται σὲ «λυπηρό» ἐπεισόδιο, ἐν σχέσει μὲ τὸ προξενεῖο τῆς Αὐστροουγγαρίας στὸ Μοναστήρι.

Ὁ Ἀμβρόσιος καλεῖται νὰ ἀποστείλει στὸ προξενεῖο τὸν πρωτοσύγκελλο ἢ τὸν ἀρχιδιάκονο τῆς Μητροπόλεως, εἰ δ' ἄλλως κατάλληλο ἱερέα μαζὶ μὲ τὸν γραμματέα τῆς Μητροπόλεως, γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὴ λύπη τους γιὰ τὸ συμβάν. Δὲν γνωρίζουμε ποιὸ εἶναι αὐτὸ τὸ συμβάν. Εἶναι, ὅμως, γνωστὸ ὅτι οἱ Δυνάμεις δὲν διέκειντο εὐμενῶς πρὸς τὴν ἑλληνικὴ ὑπόθεση στὸ Μακεδονικὸ ζήτημα, οὔτε, βεβαίως, καὶ ἡ Αὐστροουγγαρία⁶. Συστήνει δὲ τὸ Πατριαρχεῖο νὰ ἀνταποδώσει ὁ Ἀμβρόσιος τὴν ἐπίσκεψη τοῦ προξένου. Θεωρεῖ, ἐν τέλει, ὅτι ὁ Μητροπολίτης, ὡς καλὸς γνώστης τῶν περιστάσεων, τίς ὁποῖες καὶ περιγράφει στίς ἐπιστολές του, εἶναι καλὸ νὰ διατηρεῖ καλές καὶ ἀρμονικὲς σχέσεις μὲ τὸ ἐν λόγῳ προξενεῖο.

Στὴν τετάρτη πρὸς τὸν Ἀμβρόσιο ἐπιστολή (25-8-1903) φαίνεται σαφῶς τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Πατριαρχείου γιὰ τοὺς “παθόντες” ὀρθοδόξους, προφανῶς θύματα ἀπὸ τὰ τραγικὰ γεγονότα, τὰ ἐπακόλουθα τοῦ Ἰλιντεν.

Μὲ ἐπιταγὴ τῆς Τραπεζῆς Μυτιλήνης ἀποστέλλει ἑκατὸν ὀγδόντα λίρες ὀθωμανικές, γιὰ νὰ διαμοιραθοῦν ὡς ἐξῆς: Οἱ ἐξήντα προορίζονται γιὰ τὰ θύματα τῆς Μητροπόλεως Πελαγονίας, τίς δὲ ὑπόλοιπες ἑκατὸν εἴκοσι πρέπει νὰ ἀποστείλει ἐσπευσμένα ἀνὰ ἐξήντα στὸν Πρεσπῶν Ἀνθιμο⁷ καὶ στὸν Μογλενῶν Ἰωαννίκιο γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ⁸. Προστίθεται δὲ ὅτι στὴ διάθεση τοῦ Ἀνθίμου Πρεσπῶν ὑπάρχουν στὸ Ἐθνικὸ Ταμεῖο καὶ ἄλλες εἴκοσι πέντε λίρες γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ.

Ἡ πέμπτη ἐπιστολή (29-9-1903) μᾶς προῖδεάζει γιὰ τὴν ὀλοένα αὐξανόμενη πίεση κοινοτήτων νὰ διαχωρισθοῦν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Διαφαίνεται ἡ ἔμμεση διευκόλυνση καὶ ἡ βούληση τῶν «ἐπιτοπίων» τουρ-

6 D. Dakin (1996), *Ὁ Ἑλληνικὸς Ἀγῶνας στὴ Μακεδονία 1897-1913*, μτφ. Γ. Στεφανίδης - Ε. Κοτζαγεώργη, σ. 390, Κυριακίδης: Θεσσαλονίκη.

7 Πρόκειται γιὰ τὸν Μητροπολίτη Ἀνθιμο Β' Ἀναστασιάδη (1899-1906), τὸν ἀπὸ Μετρῶν καὶ Ἀθύρων, μετατεθέντα στὴ Μητρόπολη Σαράντα Ἐκκλησιῶν. Β. Ἀτέσης, “Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος”, *Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος* 57 (1975) 516.

8 Τίς ὀλέθριες συνέπειες καὶ τὰ θύματα στὴν Πελαγονία καὶ στίς ἄλλες περιοχὲς δι-εκτραγωδεῖ ὁ προμνημονευθεὶς δημοσιογράφος Reginald Wyon, ἀνταποκριτῆς τῆς Daily Mail, στὸ βιβλίο του *The Balkans from within* (1904), σ. 81, 95-99, London.

κικῶν ἀρχῶν νὰ ἀναγνωρίσουν ἄλλες ἀνύπαρκτες κοινότητες, κατὰ τὴν προσφιλή τους μέθοδο *divide et rege*, διαίρει καὶ βασιλεύει. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πατριαρχείου εἶναι ἀπαντητικὴ σὲ ἐνημερωτικὴ τοῦ Μητροπολίτη ἐπιστολὴ περὶ τῶν τεκταινομένων. Τὸ Πατριαρχεῖο ἐνεργεῖ ὅ,τι πρέπει, προκειμένου νὰ τηρηθεῖ ἀδιάσπαστη ἡ ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν ποὺ ὑπάγονται στὴν πνευματικὴ του δικαιοδοσία καὶ νὰ μὴ διακρίνονται σὲ ξεχωριστὲς μεταξὺ τους κοινότητες.

Συνιστᾶ, ἐπίσης, τὴ συνεργασία μὲ τοὺς ἀρμοδίους καὶ τὴν ἀποφυγὴ κάθε ἀφορμῆς γιὰ σύγκρουση καὶ διχογνωμία μὲ αὐτούς, καθότι καὶ πάλι διατυπώθηκαν κατηγορίες ἐναντίον του, καὶ μάλιστα δριμύτερες. Πόσο δύσκολη ἦταν τότε ἡ θέση τῶν Μητροπολιτῶν!

Τὸν Ἀμβρόσιο διαδέχθηκε ὁ Ἰωακείμ, ὅταν πλέον ἡ κατάσταση στὴν Πελαγονία ἐτραχύνθηκε.

Β'. Ἐπιστολές στὸν Ἰωακείμ

Στὴν πρώτη ἐπιστολὴ τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸν Ἰωακείμ (12-1-1904), διαφαίνεται ἡ πολύπλευρη μέριμνα γιὰ τοὺς χειμαζομένους ναοὺς τῆς Μητροπόλεως. Τὸ Πατριαρχεῖο γνωστοποιεῖ ὅτι ὁ προκάτοχος τοῦ Ἰωακείμ, Ἀμβρόσιος, ἤδη μετατεθεὶς στὴ Μητρόπολη Νεοκαισαρείας, εἶχε ζητήσει δέκα ἱερατικὲς ἀμφιέσεις καὶ ἰσάριθμα σκεύη, ποὺ χρειάζονταν ἄπορες κοινότητες τῆς Μητροπόλεως. Ζητεῖ, λοιπόν, νὰ μάθει ἀπὸ τὸν νέο Μητροπολίτη Ἰωακείμ ἂν ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύει αὐτὴ ἡ ἀναγκαιότητα, τὴ θεραπεία τῆς ὁποίας ἔχει ἀναλάβει ἡ διαρκὴς ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκκλησίας, στηριζόμενη σὲ ἐράνους⁹.

Ἡ ἀρχὴ τῶν ὠδίνων ξεχωρίζει στὴ δευτέρη ἐπιστολὴ τοῦ Πατριαρχείου τῆς 13ης Μαρτίου 1904. Εἶχε προηγηθεῖ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωακείμ τῆς 23ης Φεβρουαρίου, στὴν ὁποία παρέθετε στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴν ἐπανάληψη τῶν «κακούργων» ἐνεργειῶν καὶ προθέσεων τοῦ «ἀποτροπαίου κομιτάτου» τῶν ἐξαρχικῶν, ἀλλὰ καὶ τὴ στάση τῶν ρουμανιζόντων. Ἡ ἐνέργεια, στὴν ὁποία προέβη τὸ Πατριαρχεῖο, ἦταν νὰ ἀποστείλει ὑπόμνημα στὴν Ὑψηλὴ Πύλη καὶ νὰ ἀνακοινώσει συγχρόνως σὲ αὐτὴν τὸ περιεχόμενο τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰωακείμ.

Ἡ τρίτη ἐπιστολὴ (26-4-1904) γνωστοποιεῖ στὸν Ἰωακείμ τὸ τηλεγράφημα τῆς κοινοτικῆς ἀντιπροσωπείας Μοναστηρίου περὶ ἐπικείμενης ἴδρυσης ρουμανικοῦ νεκροταφείου, μολονότι δὲν ὑφίστατο ρουμανικὴ κοινότητα. Ἀρμοδίως τὸ Πατριαρχεῖο γνωστοποίησε τὰ τεκταινόμενα στὶς ὀθωμανικὲς ἀρχές. Ἡ ἀπάντηση ποὺ ἔλαβε, ἦταν ὅτι τὰ μὲν ὑπουργεῖα Δικαιοσύνης καὶ Ἐσωτερικῶν δὲν ἔλαβαν γνώση τέτοιας ἐνέργειας. Μόνον ἡ Μ. Βεζυρία βρισκόταν σὲ συνεννόηση μὲ τὸν Γενικὸ ἐπόπτη τῶν εὐρωπαϊκῶν νομῶν. Ἐπρόκειτο γιὰ τὸν γενικὸ ἐπιθεωρητὴ Χιλμὶ πασᾶ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ 1903 εἶχε

9 Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο συνέτρεχε στὶς οἰκογένειες τῶν θυμάτων μὲ οἰκονομικὴ καὶ ἠθικὴ ὑποστήριξη. Εἶναι σχετικὴ μία εὐχαριστήρια ἐπιστολὴ στὸ Πατριαρχεῖο, ποὺ ἀπέστειλαν ἐπτά γυναῖκες ἀπὸ τὸν Πολυπόταμο Φλωρίνης «ἐστερημέναι συζύγων, οὐς ἀφῆρπασαν ἀπὸ τῶν ἀγκαλιῶν δέκα πέντε ὄρφανῶν ἡ ἀγριότης καὶ μισαδελφία σχισματικῶν βουλγάρων». *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 43 (1906) 502.

έγκατασταθεί στη Θεσσαλονίκη¹⁰. Όμως, τὸ πνεῦμα ἦταν νὰ ἀποσοβηθεῖ ἡ νέα κατάσταση ποὺ δημιουργοῦνταν, ὑπὸ τὸ πρίσμα ὅτι ὄντως οἱ λίγοι βλαχόφωνοι ἀποτελοῦσαν μέρος τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος· ἐπομένως, δὲν χρειάζονταν ἰδιαίτερο νεκροταφεῖο.

Στὴν τετάρτη πρὸς τὸν Ἰωακεῖμ ἐπιστολὴ τῆς 5ης Μαΐου 1904 τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀσχολεῖται μὲ τὴ διήμερη διαμονὴ στὸ Μοναστήρι τοῦ πρ. Οὐγγροβλαχίας Γενναδίου καὶ ὅσα κατ' αὐτὴν συνέβησαν. Προφανῶς ὁ ἐν λόγῳ Ἱεράρχης ἐνεργοῦσε ὡς ὄργανο ξένης προπαγάνδας καὶ δὴ τῆς ρουμανικῆς¹¹. Τονίζεται ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἐξελίχθηκαν κατὰ τὴν κανονικὴ τάξη. Ἴσως ἡ ἐπίσκεψη δὲν ἦταν σὲ γνώση τοῦ οἰκείου Ἱεράρχη, ὡς ὄφειλε νὰ γίνεи. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν γένει διαγωγὴ καὶ στάση τοῦ Ἰωακεῖμ ἀντέβαινε πρὸς τὴν κανονικὴ τάξη. Ἡ “ἀνώμαλη κατάσταση” ἐκείνων τῶν καιρῶν ἐπέβαλε διαφορετικὴ στάση¹². Ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν τὸ Πατριαρχεῖο ἔκρινε καλὸ νὰ παραβλέψει ὅ,τι συνέβη. Παρὰ ταῦτα, λόγῳ τῆς κρισιμότητος τῶν καιρῶν, ἐφιστᾶ τὴν ἄγρυπνη προσοχὴ τοῦ Ἰωακεῖμ, ὁ ὁποῖος καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον γνώριζε ὅτι ὀσημέραι ἡ κατάσταση γινόταν χειρότερη, τὸ δὲ Πατριαρχεῖο εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσει προβλήματα.

Ἡ πέμπτη ἐπιστολὴ (10 Μαΐου 1904)πραγματεῦεται τὴ γνωστοποίηση τοῦ Ἰωακεῖμ γιὰ τὴν παραβίαση ἀπὸ τὶς ὀθωμανικὲς ἀρχὲς τοῦ ναοῦ τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Ἀχρίδος καὶ τὴν ἀπόδοσή του στοὺς ρουμανίζοντες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐπικεφαλῆς σχισματικὸ ἱερέα, ὀμιλοῦντα τὴ ρουμανικὴ.

Ποῖος ἦταν αὐτὸς ὁ ναός; Ὄπως δὲν ἦταν οὔτε ὁ ναὸς τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Παντελεήμονα, ὁ ὁποῖος κατεδαφίσθηκε στὰ τέλη τοῦ 15ου αἰ. καὶ στὴ θέση του κτίσθηκε τὸ τέμενος τοῦ σουλτάνου Μεχμέτ, ὡς δωρεὰ

10 D. Dakin, ὁ. π., σ. 123. Ὁ Χιλμὶ πασᾶς ἦταν φίλος τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ «φαίνονταν πρόθυμος νὰ περιορίσει τὴν ἐξαρχικὴ ἐπιρροή». D. Dakin (1984), *Ἡ ἐνοποίηση τῆς Ἑλλάδας, 1770-1923*, μτφ. Α. Ξανθόπουλος, 2η ἔκδ. σ. 256, ΜΙΕΤ: Ἀθήνα.

11 Ὁ πρόξενος τῆς Αὐστροουγγαρίας εἶχε γράψει γιὰ τὸν Ἰωακεῖμ: «Ὁ φανατισμὸς του δὲν ἀφήνει περιθώρια νὰ χαρακτηριθεῖ ἡ θητεία του ὡς εἰρηνικὴ περίοδος». КРСТЕ ВИТОСКИ, ὁ. π., σ. 265.

12 Οἱ ὑποπτες ἐπισκέψεις τοῦ Γενναδίου στὰ βλαχόφωνα χωριὰ τῆς περιοχῆς ἀποτελοῦσαν πρόκληση γιὰ τὴν «ἐλληνικὴ ἐθνικὴ συνείδηση τῶν βλαχοφώνων». Μ. Τρίτος, “Ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα στὴν περιοχὴ Πελαγονίας”, *Ἡπειρωτικὸ Ἡμερολόγιο 2000-1*, 55.

καὶ μνημεῖο τοῦ Sinan Chelebi¹³· οὔτε ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας ποὺ ἐπίσης μετατράπηκε σὲ τζαμί· οὔτε ὁ ναὸς τῆς Παναγίας Περιβλέπτου, ὁ ὁποῖος ἀκόμη καὶ ἐπὶ ὀθωμανοκρατίας ἀποκαλοῦνταν “μεγάλῃ ἐκκλησία”. Δὲν ἀποκλείεται ὁ ναὸς ποὺ παραδόθηκε στοὺς ρουμανίζοντες νὰ ἦταν ὁ ναὸς τῶν ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ.

Τὸ ἴδιο γεγονός γνωστοποίησε στὸ Πατριαρχεῖο ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος στὴν Ἀχρίδα. Τὸ Πατριαρχεῖο ἀμέσως ἀπέστειλε τακρίριο, ἥτοι ἐπίσημη ἀναφορὰ πρὸς τὴν Ὑψηλὴ Πύλη. Αὐτὸ δὲ ἀναγγέλλει τόσο στὸν Ἰωακείμ, ὅσο καὶ στοὺς προκρίτους τῆς κοινότητος. Παρακαλεῖ, ὅμως, τὸν ἅγιο Πελαγονίας, ἐπεὶδὴ ἀπουσίαζε ὁ Μητροπολίτης Πρεσπῶν, ὁ προμνημονευθεὶς Ἄνθιμος Β΄, νὰ μὴ παύσει νὰ προβαίνει σὲ ἐνέργειες, ὥστε νὰ ἐπιστραφεῖ ὁ ναὸς ποὺ παρανόμως κατασχέθηκε.

Στὴν ἕκτη ἐπιστολὴ τῆς 19ης Μαΐου 1904, τὸ Πατριαρχεῖο γνωστοποιεῖ ὅτι ἔλαβε τὸ τηλεγράφημα τοῦ Ἰωακείμ, στὸ ὁποῖο περιέγραφε τὰ ὅσα ἀπροκάλυπτα καὶ ἀσυγκράτητα ἔπραττε ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα, προκειμένου νὰ διαταράξει καὶ ἀποπλανήσει τοὺς βλαχόφωνους τῆς Μητροπόλεως. Παραδέχεται μὲν ὅτι, λόγω τῆς ἀσυγκράτητης ὀρμῆς «τῶν ξένων ταραχοποιῶν»¹⁴, ἐπιβάλλεται ἡ ἐπαγρύπνηση καὶ ἡ προσοχὴ τῶν Μητροπόλεων. Ἄλλ’ αὐτὴ πρέπει νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὴ μέγιστη σύνεση καὶ λεπτομερῆ ἐξέταση, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιβαλλόμενη μετριοπάθεια.

Γι’ αὐτὸ, τὸ Πατριαρχεῖο γνωρίζει στὸν Ἰωακείμ ὅτι, κατόπιν συνοδικῆς ἀποφάσεως, δὲν ἐγκρίνει τὸ μέτρο τοῦ ἀφορισμοῦ ποὺ προφανῶς ὑπεδείκνυε ὁ Ἰωακείμ, καθότι θεωρεῖ ὅτι οἱ βλαχόφωνοι ἀποπλανῶνται καὶ δελεάζονται¹⁵. Σὲ ἐκεῖνες δὲ τίς δύσκολες στιγμές, καθ’ ὅλο τὸ διάστημα τῶν ἀνυπόφορων ἀνωμαλιῶν στὸν μακεδονικὸ χῶρο, τὸ Πατριαρχεῖο ἀκατάπαυστα συνιστοῦσε, πέραν τῶν ὀδηγιῶν, σύνεση καὶ μετριοπάθεια στὶς ἐνέργειες τῶν Μητροπολιτῶν.

13 Ε. Χατζηφραϊμίδης (2016), “Ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Κλήμη - Ὁ πέριξ χῶρος”, *Ἅγιος Κλήμης Ἀχρίδος - Ἡ προσωπικότητά καὶ τὸ ἔργο του*, 78, ΠΤΔΕ: Φλώρινα.

14 Μολονότι ὑπῆρχε ἡ ἐπίσημη ὑποστήριξη τῆς Ρουμανίας, τῆς Αὐστρίας, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐνοϊκὴ στάση τῶν καθολικῶν καὶ τῶν Γάλλων προξένων, ἡ ρουμανικὴ κίνηση δὲν κατόρθωσε «ἀκόμη καὶ μετὰ τὸ 1878 νὰ ἀποκτήσει ἔστω καὶ φαινομενικὰ ὑποτυπώδη λαϊκὰ ἐρείσματα». Κ. Βακαλόπουλος (1999), *Νεότερη Ἱστορία τῆς Μακεδονίας (1830-1912)*, σ. 75, Ἡρόδοτος: Θεσσαλονίκη.

15 Ἦσαν πολλὰ καὶ πολὺ ἑλκυστικὰ τὰ δελεάσματα Βουλγάρων καὶ Ρουμάνων στὴ διαβίωση καὶ στὴν ἐκπαίδευση.

Ἡ ἑβδόμη ἐπιστολή τοῦ Πατριαρχείου (2 Ἰουνίου 1904) ἀπαντοῦσε σέ τρεῖς ἐπιστολές τοῦ Ἰωακεῖμ. Τὸ Πατριαρχεῖο ἐμμένει σέ ὅσα διετύπωνε στήν προγενέστερη ἐπιστολή τῆς 19ης Μαΐου. Δὲν ἐπιδιοκίμαζε τὸ προτεινόμενο μέτρο τοῦ ἀφορισμοῦ, διότι εἶναι πέραν ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς μετριοπαθείας. Ἄλλ' ἀντὶ τούτου θὰ μπορούσε, στοὺς ναοὺς, νὰ γίνεῖ διαφώτιση τῶν Χριστιανῶν καὶ νὰ καυτηριασθεῖ ἡ διαγωγή ὅσων προσχωροῦν στὴ ρουμανικὴ προπαγάνδα, δελεαζόμενοι μὲ χρήματα. Ἐπιπλέον θὰ μπορούσε νὰ τοὺς γίνεῖ ὑπόδειξη ὅτι, ἂν χρειαζόταν, θὰ ἐπιβάλλονταν καὶ ἐκκλησιαστικὸ ἐπιτίμιο.

Ὅντως εἶναι ἐκπληκτικὴ ἡ μετριοπάθεια ποὺ ὑπεδείκνυε ὁ συνετὸς Πατριάρχης Ἰωακεῖμ Γ', ὁ ὁποῖος σὲ ἐγκύκλιό του πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς Μακεδονίας καὶ Θράκης, στίς 30 Ὀκτωβρίου 1903, προέτρεπε: «Ἀνάγκη ἵνα καταβάλληται προσοχή παρὰ τῶν ἀγίων ἀρχιερέων ὅπως τὰ κατ' αὐτὴν διεξάγωνται ἐν ἀπλότητι καὶ ἡσυχίᾳ, ἄνευ θορύβου, ἐπιδείξεων καὶ διαδηλώσεων, σκοπούμενης ἐν ταῖς τοιαύταις περιπτώσεσι τῆς ἐν μετριοπαθείᾳ καὶ περισκέψει ἐνεργείας πρὸς κατεύνασιν τῶν πνευμάτων, εἰρηνοποίησιν καὶ ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως»¹⁶.

Στὴν ὄγδῃ ἐπιστολῇ τῆς 4ης Ἰουνίου 1904, φαίνεται ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο ἔγινε ἀποδέκτης τηλεγραφημάτων τοῦ ἀγίου Πελαγονίας, σχετικῶν μὲ τὴν ἐπιδίωξη τῶν ρουμανιζόντων νὰ ἀνεγείρουν παρεκκλησίω. Τὸ Πατριαρχεῖο δὲν ἔμεινε ἀνενέργητο. Προέβη στίς κατάλληλες ἐνέργειες, προκειμένου νὰ παρεμποδίσει τὴν ἀνέγερση τοῦ παρεκκλησίου, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὐδοθοῦν οἱ ἐνέργειές του. Πάλιν, ὅμως, ἐπισημαίνει ὅτι ὅσα πρέπει νὰ γίνονται ἐπὶ τόπου, νὰ ἐκτελοῦνται χωρὶς ἀντιπαλότητες καὶ θορύβους.

Ἡ ἐνάτη ἐπιστολή τῆς 7ης Ἰουλίου 1904 ἀποτελεῖ ἀπάντηση σὲ δύο γράμματα τοῦ Ἰωακεῖμ, στὰ ὁποῖα περιέγραφε τὸ ζήτημα ποὺ δημιούργησαν οἱ ρουμανίζοντες, σχετικὰ μὲ τὴν κηδεῖα καὶ τὸν ἐνταφιασμὸ ὀρθοδόξου. Δὲν γνωρίζουμε ἐπακριβῶς τίς ἐνέργειες τοῦ Μητροπολίτη. Ἄλλ' ὅπωςδήποτε ἀντιστάθηκε στίς ἀξιώσεις τῶν ρουμανιζόντων. Τὸ Πατριαρχεῖο, μάλιστα, ἐπιδιοκίμασε τίς ἀπόψεις καὶ ἐνέργειές του. Δὲν ἔμεινε, ὅμως, ἀδιάφορο. Προέβη στίς κατάλληλες ἐνέργειες. Παράλληλα, συνέστησε φρόνηση, μετριοπάθεια καὶ ἐπιμονή στὴν ὑπεράσπιση τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ συμφέροντος τοῦ πληρώματος.

16 Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια 46 (1903) 477.

Στη δεκάτη επιστολή (7 Αυγούστου 1904) τὸ Πατριαρχεῖο γνωρίζει στὸν Ἰωακείμ ὅτι ἐκ νέου ἐνήργησε τὰ δέοντα στὴν ὀθωμανικὴ κυβέρνηση, σχετικὰ μὲ τὸ παρεκκλήσι καὶ τὸ νεκροταφεῖο τῶν ρουμανιζόντων. Δὲν παύει νὰ ὑποδεικνύει ὅτι σὲ ἐκεῖνες τὶς κρίσιμες ἡμέρες χρειάζεται μετριοπάθεια καὶ ὑπομονή. Δὲν λησμονεῖ δὲ καὶ τὴν προσήλωση τοῦ ποιμνίου στὰ πατροπαράδοτα, γιὰ τὴν ὁποία καλεῖ τὸν Μητροπολίτη νὰ διαβιάσει τὴν εὐαρέσκεια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀξιοθαύμαστη ἡ ἀφοσίωση τοῦ ποιμνίου τῆς Πελαγονίας στὸ Πατριαρχεῖο, μολονότι ὑπῆρχε ἡ βία, ἡ καταπίεση, τὰ δελεάσματα ἀπὸ τὶς ἀλλότριες κινήσεις.

Ἡ ἐνδεκάτη επιστολή τῆς 11ης Αυγούστου 1904 ἀσχολεῖται μὲ τὴν καθαίρεση τῶν ρουμανιζόντων ἱερέων παπᾶ-Χρήστου ἀπὸ τὸ Γκόπεσι καὶ παπᾶ-Γεωργίου ἀπὸ τὴ Μηλόβιστα ἀπὸ δύο χωριά, ὅπου οἱ βλαχόφωνοι παρέμεναν προσηλωμένοι στὰ πάτρια καὶ κατὰ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα τοῦ 1878 εἶχαν δημιουργηθεῖ ἑλληνικοὶ ἀντιστασιακοὶ πυρῆνες¹⁷. Ἀλλὰ δὲν ἔπαυε νὰ δραστηριοποιεῖται ἐκεῖ ὁ ρουμανικὸς παράγοντας μὲ τὴν ἴδρυση σχολεῖων¹⁸, μὲ ἐλάχιστα ἀποτελέσματα, διότι ἡ ἑλληνοβλαχικὴ κοινότητα συντηροῦσε σχολεῖα, ὑπῆρχαν δὲ ἔντονες διαμάχες.

Οἱ ἐν λόγω ἱερεῖς¹⁹ προέβαιναν σὲ ἀπεΐθεια καὶ στάση, ὅποτε δὲν ὑπελείπετο τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον ἡ καθαίρεση, τὴν ὁποία ὑπεδεικνυε καὶ ὁ Ἰωακείμ. Ὅσοι δὲ λαϊκοὶ ἔρχονταν σὲ ἐκκλησιαστικὴ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς καθηρημένους ἱερεῖς, καὶ αὐτοὶ θὰ καθίσταντο ἔνοχοι ἀφορισμοῦ, δυνατότητα ποὺ παρεῖχε στὸν Μητροπολίτη.

Στὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς τὸ Πατριαρχεῖο δηλώνει ὅτι ἀδιακόπως προ-

17 Κ. Βακαλόπουλος, *Ἱστορία τοῦ βορείου Ἑλληνισμοῦ*, σ. 234.

18 Κ. Βακαλόπουλος, *ὁ. π.*, σ. 277, 299. Στὴ Μηλόβιστα ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἴδρυσε ἀρρεναγωγεῖο καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖο, ποὺ λειτουργοῦσαν ὑποτυπωδῶς. Στὸ δὲ Γκόπεσι τὸ ρουμανικὸ σχολεῖο δὲν πρόκοψε, καθότι ὑστεροῦσε τοῦ ἑλληνικοῦ. Μ. Τρίτος, *ὁ. π.*, 59.

19 Ὁ Γάλλος περιηγητὴς Κ. Berard, ἀφικόμενος στὸ Ντιχέμ τῆς Καστοριάς καὶ γενόμενος αὐτόπτης μάρτυρας τῆς προκλητικότητος τῶν Βουλγάρων, ἔγραφε: «Δὲν εἴχαμε ἀκόμη ξαναδεῖ παρόμοιο παράδειγμα τῆς μυστηριακῆς αὐτῆς δύναμης ποῦ, κυριεῦοντας τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς θέτει στὴν ὑπηρεσία τοῦ θριάμβου τῆς Ἰδέας, παρόλες τὶς θεωρίες περὶ φυλῶν καὶ καταγωγῆς, παρὰ τὴ γλώσσα, τὶς προλήψεις καὶ τὰ αἰσθήματα ποὺ κληροδοτοῦνται ἀπὸ τοὺς προγόνους». Κ. Berard (1987), *Τουρκία καὶ Ἑλληνισμός*, μτφ. Μ. Λυκούδης, σ. 363, Τροχαλία: Ἀθήνα.

βαίνει σὲ διαβήματα πρὸς τὴν Ὑψηλὴ Πύλη, διότι οἱ πολιτικὲς ἀρχές -καὶ ὄχι μόνον οἱ ὀθωμανικὲς- ἐπενέβαιναν στὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐχει δὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι σύντομα θὰ φανοῦν τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν ἐνεργειῶν ἑλπίδα πού ὁ χρόνος ἀπέδειξε ἄλλοτε διαψευδόμενη, ἄλλοτε πραγματοποιούμενη.

Στὴ δωδεκάτη ἐπιστολὴ τῆς 27ης Αὐγούστου 1904 τὸ Πατριαρχεῖο γνωστοποιεῖ ὅτι ἔλαβε γνώση τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ρουμανικοῦ παρεκκλησίου στὸ Μοναστήρι καὶ ὅτι πρόκειται νὰ ἱερουργήσουν σὲ αὐτὸ οἱ καθηρημένοι ἱερεῖς Χρῆστος καὶ Γεώργιος. Ἀνακοινώνει ὅτι ἀπέστειλε στὴν ὀθωμανικὴ κυβέρνησι ἐπιστολὴ σὲ ἔντονο ὕφος. Μὲ αὐτὴν ζητεῖ τὴν ἀπομάκρυνση τῶν καθηρημένων ἱερέων, διότι πρόκειται νὰ δημιουργηθεῖ σκάνδαλο καὶ νὰ συμβοῦν ταραχές, γιὰ τὶς ὁποῖες δὲν θὰ ἔχει καμμία εὐθύνη ἡ Μητρόπολι καὶ γενικὰ ἡ Ἐκκλησία.

Ὅπως θὰ φανεῖ ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων, οἱ ὀθωμανικὲς ἀρχές, κατὰ τὴν προσφιλή τους τακτικὴ, δὲν ἔπραξαν τίποτε, ὁ δὲ καθηρημένος ἱερεὺς Θεόδωρος²⁰ ἱερούργησε στὸ παρεκκλήσι.

Ἡ δεκάτη τρίτη ἐπιστολὴ τῆς 17ης Σεπτεμβρίου 1904 ἀσχολεῖται μὲ τὴ σύλληψη, στὴν Κωνσταντινούπολι, τῶν Γεωργίου Στεφάν καὶ Ἀντωνίου Σφέτκου, καταγομένων ἀπὸ τὸ Μπούκοβο, κείμενο ἐξωθεν τοῦ Μοναστηρίου. Γιὰ τοὺς ἐν λόγῳ Βουλγάρους ὑπῆρχαν ὑπόνοιες ὅτι συμμετεῖχαν στὸ κίνημα πού πρόσφατα συνέβη στὴν πόλι τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης Ἰνιάδα, κειμένη στὸν Εὐξεινο Πόντο.

Στὴ δεκάτη τετάρτη ἐπιστολὴ (4 Ἰανουαρίου 1905) τὸ Πατριαρχεῖο γνωστοποιεῖ ὅτι ἔλαβε γνώση τῆς ἀναίρεσης τῶν ἐναντίον τοῦ Ἰωακείμ κατηγοριῶν τῆς διαταγῆς τῆς ὀθωμανικῆς κυβέρνησις (τεσκερές) καὶ τῶν τηλεγραφημάτων, τῶν σχετικῶν μὲ τὴν ἱεουργία τοῦ καθηρημένου ἱερέως Θεοδώρου στὸ ρουμανικὸ παρεκκλήσι. Θλίβεται μὲν γιὰ ὅσα συμβαίνουν, συνιστᾷ, ὅμως, εἰρήνευση καὶ ἐμπιστοσύνη στὶς ἀρχές. Δηλώνει ὅτι γιὰ ἀγνώστους λόγους δὲν εἶχαν θετικὸ ἀποτέλεσμα οἱ ἐπαναλαμβανόμενες ἀναφορὲς τοῦ Πατριαρχείου γιὰ νὰ ἐκδιωχθεῖ ὁ π. Θεόδωρος καὶ νὰ ἐμποδισθεῖ ἡ λειτουργία τοῦ παρεκκλησίου.

20 Ἡ καθάρεισός του παρατίθεται στὸ τέλος τῆς ἐργασίας. Ὁ π. Θεόδωρος λειτουργοῦσε ὡς θρησκευτικὴ ἀρχὴ τῆς κοινότητος τῶν ρουμανιζόντων. Εἶχε δὲ τὴ συμπάραστασι ὅλου τοῦ ρουμανικοῦ διπλωματικοῦ σώματος, μολοντί ἀντιδρούσαν ὁ Ἰωακείμ καὶ οἱ Ἑλληνόβλαχοι. Μ. Τρίτος, ὁ. π., 55.

Παρά ταῦτα, προτρέπει τὸν Μητροπολίτη καὶ τοὺς ἐπικεφαλῆς τῆς κοινότητος νὰ συνεχίζουν νὰ ὑπερασπίζονται τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινότητος· τοῦτο δὲ μὲ τὴ σύνεση καὶ περίσκεψη ποὺ ἐπιβάλλουν οἱ κρίσιμες περιστάσεις.

Μὲ τὴ δεκάτη πέμπτη ἐπιστολὴ τῆς 24ης Ἰανουαρίου 1905 τὸ Πατριαρχεῖο διαβιβάζει μετάφραση τῆς διαταγῆς (τεσκερέ) τῆς ὀθωμανικῆς κυβέερνησης περὶ τοῦ ρουμανικοῦ παρεκκλησίου. Συνάμα ζητεῖ νὰ διασαφηνίσει ὁ Ἰωακείμ τί ἐννοοῦσε, ὅταν ἔλεγε ὅτι ἀπεκήρυξε ὡς παρασυναγωγὴ τὸ ἰδιωτικὸ οἰκοδόμημα, στὸ ὁποῖο ἐκκλησιάζονταν οἱ ρουμανίζοντες· ἐπιπλέον ποιά καὶ πόσα εἶναι τὰ πρόσωπα ποὺ ἀφόρισε καὶ γιὰ ποιούς λόγους ὀδηγήθηκε στὸν ἀφορισμὸ τόσων προσώπων, χωρὶς ἐπιφυλάξεις.

Διακρίνουμε ἐδῶ μὲ πόση σύνεση ἐνεργοῦσε τὸ Πατριαρχεῖο καὶ μὲ πόση ὑπομονὴ ἀνεχόταν τὶς ἐνέργειες τῶν ρουμανιζόντων· ἴσως μὲ τὴν προσδοκία ἢ τὴν ἐλπίδα νὰ διορθωθοῦν τὰ πράγματα καὶ νὰ μὴ φθάσουν στὰ ἄκρα. Αὐτὴ ἡ διαχείριση δὲν ἦταν μὲν ἀνεδαφικὴ· ἀλλ' ἡ ἐξέλιξη τῶν γεγονότων, ἡ πίεση ξένων δυνάμεων καὶ τὰ οικονομικὰ ἀνταλλάγματα πρὸς τοὺς προσχωροῦντες διέψευσαν τὴ μετριοπαθεῖ πολιτικὴ τοῦ Πατριαρχείου. Ἡ Μητρόπολις Πελαγονίας, μὲ τὶς ἀνθηρὲς ἑλληνικὲς κοινότητες, ἦταν στὶς ἐθνικὲς διεκδικήσεις. Ἀλλ' ἡ οἰκουμενικότητα τοῦ Πατριαρχείου δὲν συμβάδιζε πάντοτε μὲ τὶς ἐθνικὲς διεκδικήσεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐξ αὐτοῦ προέκυψαν πολλὲς παραχωρήσεις τοῦ Πατριαρχείου, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς συνθέσεως τῶν πληθυσμῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἐκείνου ἔτι καὶ κάτι ἄλλο ποὺ ζητεῖ τὸ Πατριαρχεῖο ἀπὸ τὸν ἅγιο Πελαγονίας: Νὰ δώσει περισσότερὲς πληροφορίες περὶ ἐνὸς Ρουμάνου ἱεροδιακόνου, ὀνόματι Πορφυρίσκου, περὶ τῆς προελεύσεως καὶ τῆς χειροτονίας του, προκειμένου νὰ προβεῖ στὶς προσήκουσες ἐνέργειες.

Ἡ δεκάτη ἕκτη ἐπιστολὴ τοῦ Πατριαρχείου (10 Φεβρουαρίου 1905) ἀποτελεῖ διάψευση τῆς φήμης ποὺ περιφέρονταν ἀπὸ τοὺς ρουμανίζοντες, ὅτι δῆθεν τὸ Πατριαρχεῖο μυστικὰ ἐνέκρινε καὶ συγκατατέθηκε στὴ σύσταση τῆς παρασυναγωγῆς τῶν ρουμανιζόντων· προφανῶς τοῦ ἰδιωτικοῦ οἰκοδομήματος, στὸ ὁποῖο ἐκκλησιάζονταν οἱ ρουμανίζοντες. Τὸ Πατριαρχεῖο ἀποκηρύσσει καὶ διαψεύδει αὐτὴν τὴ φήμη ὡς τελείως ἀνυπόστατη, ἀλλὰ καὶ συκοφαντικὴ· ὅτι σκοπὸ ἔχει νὰ παραπλανήσει τοὺς ἀπλοὺς ἀνθρώπους. Πρὸς ἐπίρρωση δὲ ὧσων λέγει, ἐπικαλεῖται τὴν πρόσφατη ὑπουργικὴ διαταγὴ (τεσκερέ), στὴν ὁποία φαίνεται ὅτι τὰ πράγματα εἶναι τελείως διαφορετικὰ.

Στή δεκάτη έβδομη έπιστολή τής 11ης Μαρτίου 1905 βλέπουμε ότι ό σερβικός παράγοντας, ό όποιος από έτών δραστηριοποιούνταν στον Περλεπέ²¹, έμφανίζεται και πάλι με άπαιτήσεις. Έπανειλημμένως ζήτησε από τον Ίωακείμ νά ιδρύσει παρεκκλήσι σέ αύτήν τήν πόλη. Αυτό δέ τó αίτημα υπέβαλαν οί φιλοσερβικοί και στο Πατριαρχείο, τó όποιο ζήτησε από τον άγιο Πελαγονίας τις έξής πληροφορίες: Πόσοι είναι οί σερβίζοντες στον Περλεπέ· άν άπαρτίζουν συγκροτημένη συνοικία και ξεχωριστή κοινότητα· υπό ποία έννοια ιδρύουν τó παρεκκλήσι και άν είναι σέ θέση νά τó διατηρήσουν· άν και από πότε έχουν δικά τους σχολεία· άν ζητούν νά ψάλλουν σλαβωνιστί κάποια μέρη τών άκολουθιών, όταν έκκλησιάζονται στον ήδη υπάρχοντα ναό.

Η δεκάτη όγδόη έπιστολή του Πατριαρχείου έχει ήμερομηνία τρεις ήμέρες μετά από τήν προηγούμενη, ήτοι 14 Μαρτίου 1905. Δείχνει πόσο γρήγορα εξέλισσονταν τά γεγονότα σχετικά με τή ρουμανική κίνηση²².

Τó Πατριαρχείο άπαντά, σχετικά με τήν προσχώρηση δύο ιερέων, Εύθυμίου και Γερμανού, στή ρουμανική «παρασυναγωγή», και θεωρεί πρέπον νά κληθούν οί δύο ιερείς· νά τούς γίνει σύσταση ότι, εάν δέν συμμορφώνονται με τήν άργία πού τούς είχε επιβληθεί, θά καθαιρεθούν άμεσα. Όσον άφορά στις φήμες πού διέδιδαν οί ρουμανίζοντες, ότι δήθεν έγιναν νέες παραχωρήσεις από τήν όθωμανική κυβέρνηση, γνωρίζει ότι από πλευράς του Μεγάλου Βεζύρη υπάρχει ή έξής δήλωση: Πρώτον άπορρίπτονται τά διάφορα αίτήματά τους· δεύτερον ότι τούς επιτράπηκε νά προσεύχονται στήν οικία πού άνήγειραν και νά χρησιμοποιούν εκεί τή ρουμανική γλώσσα.

Έν σχέσει με τήν άπειλητική έπιστολή πού άπεστάλη στον Ίωακείμ και

21 Ό Σέρβος πρόξενος Μοναστηρίου Body είχε όργανώσει στον Περλεπέ φιλοσερβική κοινότητα, ή όποια άπαιτήσε από τον Μητροπολίτη Πελαγονίας νά τούς παραχωρηθεί ναός. Κ. Βακαλόπουλος, *Ίστορία του βορείου Έλληνισμού*, σ. 308.

22 Η ρουμανική κίνηση δραστηριοποιήθηκε ύστερα από τó 1860, με έπικεφαλής τον Άπόστολο Μαργαρίτη. Τά άποτελέσματά της, ειδικά στον εκπαιδευτικό χώρο, δέν ήσαν τά άναμενόμενα. Γι' αυτό οί ρουμανίζοντες διασπάσθηκαν στους όπαδούς του Μαργαρίτη και στους αντίπαλους του. Οί δέ Λαζαριστές μοναχοί του Μοναστηρίου συνέβαλαν στήν ίδρυση ρουμανικών σχολείων, με τήν προοπτική νά άφομοιώσουν τούς ρουμανίζοντες στον καθολικισμό. Κ. Βακαλόπουλος, *Νεότερη Ίστορία τής Μακεδονίας (1830-1912)*, σ. 224. Ό ρωμαιοκαθολικισμός φανερά προέβη σέ έπεμβάσεις υπέρ των ρουμανίζόντων. Μ. Τρίτος, *ό. π.*, 66.

περὶ τῆς ὁποίας διαλαμβάνει ἡ δεκάτη τρίτη ἐπιστολὴ τοῦ Πατριαρχείου, τὸ Πατριαρχεῖο γνωρίζει ὅτι καὶ αὐτὸ ἔλαβε προσφάτως τέτοια ἐπιστολή. Ἀλλὰ θεωρήθηκε ὡς μὴ ἔχουσα σημασία, διότι περιεῖχε παράλογες ἀπειλές.

Στὴ δεκάτη ἑνάτη ἐπιστολὴ (2 Ἰουνίου 1905) τὸ Πατριαρχεῖο ἀνακοινώνει στὸν Ἰωακείμ ὅτι ὁ προδιαληφθεὶς ἱερεὺς Εὐθύμιος καὶ ὁ διάκονος Εὐγένιος καθαιρέθησαν, ὡς ἀπειθήσαντες στὴν Ἐκκλησία. Ἀποστέλλει τὴ συνοδικὴ ἀπόφαση, γιὰ νὰ ἀναγνωσθεῖ ἐπ' ἐκκλησίας καὶ ὅλοι νὰ λάβουν γνῶση. Δὲν γνωρίζουμε τί ἐξέλιξε εἶχε ἡ ὑπόθεση τοῦ ἱερέως Γερμανοῦ.

Ἡ εἰκοστὴ ἐπιστολὴ τῆς 14ης Ἰουνίου 1905 ἀσχολεῖται μὲ τὸ ζήτημα ποῦ ἤγειραν οἱ ρουμανίζοντες σχετικὰ μὲ τὴν ἀνακομιδὴ ὁσῶν τῶν οἰκείων τους. Τὸ Πατριαρχεῖο ἀπαντᾷ μὲ τὴν πάγια θέση τῆς Ἐκκλησίας: Ὑστερα ἀπὸ τὴν τριετία ἐπιτρέπεται ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ὁσῶν καὶ ἡ παράδοση στοὺς οἰκείους. Ὅμως ἡ ἑκταφὴ νὰ γίνεται μὲ ὀρθόδοξο ἱερέα -προφανῶς ὄχι ρουμανίζοντα. Οὐδεμία περαιτέρω ἀπαίτηση γίνεται δεκτὴ, ἐν σχέσει μὲ τὴ μεταφορὰ ἢ τὴν κατάθεση τῶν ὁσῶν.

Στὴν εἰκοστὴ πρώτη ἐπιστολὴ (10 Μαΐου 1906) ἀναγγέλλεται τὸ εὐχάριστο γεγονός τῆς ἐπανόδου στὴ Μητέρα Ἐκκλησία τῶν χωριῶν Νιμπρίνοβο, Γόρνικ, Ντουμπιάτσани καὶ Πρίσας, ποῦ ἀνῆκαν στὴ Μητρόπολη Πελαγονίας. Οἱ πρόκριτοι αὐτῶν τῶν χωριῶν ὑπέβαλαν ἀναφορὰ στὸ Πατριαρχεῖο, τὸ ὁποῖο προτρέπει τὸν Ἰωακείμ, ἐὰν τὰ πράγματα ἔχουν ὅπως ἐκτίθενται στὶς ἀναφορές, νὰ ἰκανοποιήσει τὸ αἴτημά τους γιὰ τὴ χειροτονία ἱερέως· αἴτημα ποῦ πρὸ καιροῦ εἶχαν ὑποβάλει καὶ στὴ Μητρόπολη.

Ἡ εἰκοστὴ δευτέρα ἐπιστολὴ τῆς 22ας Δεκεμβρίου 1906, ὅπως καὶ οἱ ἐπόμενες, γράφηκαν ὅταν ὁ Ἰωακείμ μεταπέμφθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὴ Μητρόπολη ἐπιτρόπευε ὁ ἐπίσκοπος Πέτρος Αἰμιλιανός. Ὅμως, ὅπως εἶπαμε, ὁ Ἰωακείμ δὲν ἔπαυε νὰ μεριμνᾷ γιὰ τὴ Μητρόπολη Πελαγονίας, εὐρισκόμενος διαρκῶς σὲ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Αἰμιλιανὸ καὶ καθιστάμενος ἐνήμερος τῶν τεκταινομένων στὴν ἐπαρχία του.

Στὴν ἐπιστολὴ του ὁ Αἰμιλιανός καταγγέλλει τὴν ἀπαράδεκτη διαγωγὴ τοῦ ἀγγελιαφόρου τοῦ ρωσικοῦ προξενίου Βασιλείου Παπαϊωάννου, ὁ ὁποῖος ἐξύβρισε ὅλη τὴν Ἱεραρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου· προφανῶς, ἐπειδὴ τὸ Πατριαρχεῖο δὲν ὑπηρετοῦσε τὰ συμφέροντα τοῦ πανσλαβισμοῦ. Ἀποφασίσθηκε νὰ γίνουν οἱ κατάλληλες ἐνέργειες κατὰ τοῦ ὑβριστῆ τοῦ Θρόνου. Στὸν δὲ Ἰωακείμ δόθηκε ἡ εὐχέρεια νὰ προβεῖ μὲ σύνεση στὴν ἀνάλογη ἐκκλησιαστικὴ τιμωρία τοῦ ἀγγελιαφόρου τοῦ ρωσικοῦ προξενίου.

Ἡ εικοστή τρίτη ἐπιστολή τῆς 28ης Μαρτίου 1907 ἀσχολεῖται μὲ γάμο, παρανόμως τελεσθέντα στὸ Μοναστήρι ἀπὸ σερβίζοντα ἱερέα²³, προερχόμενο ἀπὸ τὴν ἐπαρχία Πρεσπῶν. Τὸ Πατριαρχεῖο ἐγκρίνει τὰ μέτρα πού ἐλήφθησαν κατὰ τῶν στεφθέντων ἄνευ ἀδείας τῆς Μητροπόλεως. Πρόκειται δὲ νὰ διατάξει τὸν Μητροπολίτη Πρεσπῶν²⁴ νὰ ἐπιβάλει ἐκκλησιαστικὴ ποινὴ στὸν ἱερέα πού τέλεσε τὸν γάμο. Σχετικὰ μὲ τὰ ἀποκαλούμενα σερβοορθόδοξα χωριά, τὸ Πατριαρχεῖο συνιστᾷ νὰ γίνῃ δῆλωση πρὸς τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν τῶν χωριῶν ὅτι ἐφεξῆς, ἂν θέλουν νὰ εἶναι καὶ νὰ ἀποκαλοῦνται ὀρθόδοξοι, ὀφείλουν νὰ συμμορφώνονται μὲ τοὺς ἱεροὺς κανόνες καὶ τὶς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴν εικοστή τετάρτη ἐπιστολή (12 Μαΐου 1907) τὸ Πατριαρχεῖο πραγματεύεται τὴν περίπτωση τοῦ Χιλιανδαρινοῦ ἀρχιμανδίτη Ἰωαννικίου, ὁ ὁποῖος ἀντικανονικῶς ἐκτελοῦσε ἱερατικὰ καὶ ἐνοριακὰ καθήκοντα στὸν Περλεπέ, ὡς ὄργανο τῆς σερβικῆς κινήσεως. Ἐφόσον ἐπέδειξε ἀπειθεία, καθαιρέθηκε καὶ ἐξέπεσε ἀπὸ τὸν βαθμὸ τῆς ἱερωσύνης. Παραλλήλως, τὸ Πατριαρχεῖο ἀπέστειλε ἀντίγραφο τῆς καθαιρέσεως στὴ σερβικὴ Μονὴ Χιλιανδαρίου, στὸ Ἅγιον Ὄρος, μαζί μὲ ἐπιστολή, στὴν ὁποία τονίζεται ὅτι οἱ ἱεροὶ κανόνες δὲν ἐπιτρέπουν σὲ μετόχι μοναστηριοῦ νὰ ἐκτελοῦνται ἐκεῖ ἐνοριακὰ καθήκοντα. Συνεπῶς, δὲν ἀναγνωρίζει στὴ Μονὴ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχει μετόχι στὸν Περλεπέ. Ὅφειλε νὰ συμμορφωθεῖ μὲ αὐτὴν τὴν ἀπόφαση, νὰ ἀνακαλέσει τὸν καθηρημένο ἀρχιμανδρίτη καὶ τοῦ λοιποῦ νὰ προσέχει νὰ μὴ ἐπαναληφθοῦν τέτοιες ἀντικανονικὲς πράξεις.

Ἡ εικοστή πέμπτη ἐπιστολή τῆς 11ης Ὀκτωβρίου 1907 δίνει ὁδηγίες περὶ τοῦ πρακτέου, σχετικὰ μὲ ἱερεῖς πρώην σχισματικῶν χωριῶν. Τὰ χωριά Στρόβια καὶ Ντολγάντζ, τὰ ὁποῖα πρωτύτερα εἶχαν προσχωρήσει στὴ βουλγαρικὴ ἐξαρχία, ἀποφάσισαν νὰ προσχωρήσουν στὴ σερβικὴ κίνηση. Τὸ μεγάλο ζήτημα ἦταν τί θὰ γίνῃ μὲ τοὺς δύο ἱερεῖς αὐτῶν τῶν χωριῶν, Τράικο

23 Οἱ Σέρβοι ἀνέπτυξαν ἔντονη δραστηριότητα γιὰ νὰ δημιουργήσουν συγκροτημένες κοινότητες στὸ Μοναστήρι καὶ σὲ ἄλλες περιοχές. Γιὰ δὲ τὸν διορισμὸ τοῦ Σέρβου Μητροπολίτη Φιρμιλιανοῦ στὰ Σκόπια προκλήθηκαν σφοδρὲς ἀντιδράσεις ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες καὶ τὴν ἐπίσημη ἑλληνικὴ πολιτικὴ. Κ. Βακαλόπουλος, *Νεότερη Ἱστορία τῆς Μακεδονίας (1830-1912)*, σ. 226, 253.

24 Κατὰ τὰ ἔτη 1906-1909 ἐπίσκοπος Πρεσπῶν ἦταν ὁ Γερμανὸς Σακελλαρίδης, ὁ ἀπὸ Ναζιανζοῦ, μετατεθεὶς στὴν Ἱ. Μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως. Β. Ἀτέσης, *ὁ. π.*, 516.

καὶ Δημήτριο, οἱ ὅποιοι εἶχαν χειροτονηθεῖ ἀπὸ τὸν βούλγαρο ἑξαρχο, ἐάν, δηλαδή, ἀναγνωρίζεται ἡ χειροτονία τους.

Τὸ Πατριαρχεῖο, κατ' οἰκονομίαν, ὀρίζει νὰ ἀνέχονται πρὸς ὥραν τὴν κατάσταση πὺν δημιουργήθηκε καὶ τὴν προσέλευση τῶν ἑξαρχικῶν χωριῶν. Προφορικὰ δὲ νὰ δηλώνουν στοὺς ἱερεῖς πὺν χειροτονήθηκαν ἀπὸ τὴν ἑξαρχία ὅτι μποροῦν νὰ ἱεουργοῦν, μέχρις ὅτου λάβουν ὁδηγίες. Ἡ δὲ ἔτι μεγαλύτερη ἔνδειξη μεγαθυμίας τοῦ Πατριαρχείου φαίνεται ἀπὸ τὸ ὅτι συνιστᾶ νὰ μὴ ἐπιδεικνύεται αὐστηρότητα ὡς πρὸς τὴ μεταβολὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων καὶ εἰκόνων, καθότι αὐτὸ ἀπάδει στὴν ἐν γένει πολιτεία τῆς Ἐκκλησίας καὶ μπορεῖ νὰ καταστεῖ ἀφορμὴ παραπόνων.

Γ'. Ἐπιστολές μετὰ τοῦ Ἰωακείμ καὶ σὲ λοιποὺς Μητροπολίτες

Στὴ συνέχεια θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν τρεῖς ἐπιστολές τοῦ Πατριαρχείου, με παραλήπτες μετὰ τοῦ Ἰωακείμ καὶ ἄλλους Μητροπολίτες. Στὴν πρώτη ἐπιστολὴ τῆς 19ης Ἰανουαρίου 1904, με ἀποδέκτες δώδεκα Μητροπολίτες²⁵, τὸ Πατριαρχεῖο γιὰ τετάρτη φορὰ ζητεῖ τὴ συμπλήρωση καὶ ἐπιστροφή διαγραμμάτων, ἤτοι καταλόγων. Οἱ κατάλογοι θὰ ἀναφέρονταν σὲ στατιστικὲς πληροφορίες περὶ τῶν Χριστιανῶν, ὡς πρὸς τὶς διαφορὲς φυλῆς καὶ δόγματος. Φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε ἀπροθυμία ἢ κάποιος ἄλλος λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο ἀναγκαζόταν τὸ Πατριαρχεῖο νὰ ὑπομνήσει αὐτὸ τὸ ἀπαράβατο καθῆκον τῶν Μητροπολιτῶν.

Ἡ δευτέρη ἐπιστολὴ τῆς 12ης Ἀπριλίου 1905, ἀπευθυνόμενη στὸν Ἰωακείμ καὶ στοὺς Μητροπολίτες Καστορίας Γερμανὸ καὶ Σισανίου Σεραφεῖμ, ἀσχολεῖται με τὶς καταγγελίες πρεσβευτῶν ξένων δυνάμεων σχετικὰ με τὴν ἐπιχείρηση τῶν μακεδονομάχων στὴ Ζαγορίτσανη, νῦν Βασιλειάδα Καστορίας.

Ἡ Ζαγορίτσανη ἦταν μικτὸ χωριό, ἀποτελούμενο ἀπὸ ἑξακόσιες περίπου οἰκίες, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πεντακόσιες σαραντα ἦσαν ἐξαρχικὲς. Ἄνδρες ἀπὸ τὴ Ζαγορίτσανη συμμετεῖχαν στὸ σῶμα τοῦ Κόλε, τὸ ὁποῖο ἐπιτέθηκε καὶ κατέκαυσε τὸ μοναστήρι στὸ Τσιρίλοβο Καστορίας. Ὁ Τσόντος Βάρδας ἀποφάσισε νὰ τιμωρήσει τὴν Ζαγορίτσανη, «ποὺ εἶχε ἀναδειχτεῖ σὲ ἄντρο τῆς ἐξαρχικῆς ἐπιθετικότητος». Στὶς 25 Μαρτίου/7 Ἀπριλίου 1905 ἕνα τμήμα τῆς δυνάμεις ποὺ συγκεντρώθηκε, εἰσήλθε στὸ χωριό, κτύπησε ὄσους προέβαλαν ἀντίσταση καὶ ἔκαυσε τὰ σπίτια τους. Θανατώθηκαν ἑβδομήντα ἑννέα ἄτομα, μετὰξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ἕνας ἢ δύο πατριαρχικοί²⁶.

Ὡς ὑποκινητὲς τῆς «σφαγῆς» θεωρήθηκαν ἀπὸ ξένες πρεσβεῖες ὁ Πελαγονίας Ἰωακείμ, ὁ Καστορίας Γερμανὸς²⁷ καὶ ὁ Σισανίου Σεραφεῖμ. Μάλιστα

25 Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν ὁ Μητροπολίτης Λιτίσης, ἱστορικῆς μητροπόλεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, με ἔδρα τὸ Ὀρτάκιοι τῆς βορείου Θράκης καὶ ἀνθηρὴ ἑλληνικὴ κοινότητα, ἡ ὁποία προσέφερε στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες.

26 D. Dakin, *Ὁ Ἑλληνικὸς Ἀγῶνας στὴ Μακεδονία 1897-1913*, σ. 298-299.

27 Ὁ Καραβαγγέλης γράφει ὅτι οἱ πρόξενοι τῶν μεγάλων δυνάμεων στὸ Μοναστήρι θεώρησαν αὐτὸν ὡς ὑπαίτιο καὶ ἀμέσως ἔκαναν διάβημα στὸν σουλτάνο γιὰ νὰ φύγει

θεωρήθηκαν ὅτι λίγο πρωτύτερα συνῆλθαν στή Ζαγορίτσανη καί τρόπον τινά προαποφάσισαν τὰ μετ' ὀλίγον συμβάντα. Ἐπιπλέον οἱ ξένες πρεσβεῖες ἀπαίτησαν ἀπό τήν ὀθωμανική κυβέρνηση νά λάβει τὰ κατάλληλα μέτρα ἐναντίον τῶν ὡς ἄνω Μητροπολιτῶν.

Τὸ Πατριαρχεῖο γνωρίζει στοὺς μητροπολίτες τὰ τεκταινόμενα εἰς βάρος τους καί παράλληλα ὅτι ἡ κυβέρνηση, μὲ τήν «εὐθυδικία» της, τὴ δίκαιη κρίση της, ἀμφισβήτησε πλήρως τὴν ἀλήθεια αὐτῆς τῆς καταγγελίας· ἐπιπλέον δὲ οὐδεμία τέτοια ὑπόνοια διετύπωσε, γεγονός πού ἔρχεται σὲ ἐπίρρωση τοῦ ὅτι ὅσα πρέσβευαν οἱ πρεσβεῖες δὲν εἶχαν καμμία πιθανότητα. Πέραν τούτων, ὅμως, τὸ Πατριαρχεῖο τονίζει, κατόπιν καί τῆς ὑπόδειξης τῆς ὀθωμανικῆς κυβέρνησης, ὅτι, ἐπειδὴ ἔγινε παρεξήγηση καί ἐπισυνέβη ἡ σοβαρὴ καταγγελία, χρειάζεται πλήρης σύνεση σὲ ὅσα λέγουν καί πράττουν οἱ Μητροπολίτες· ὅπως καί ἰδιαίτερη προσοχή.

Στὴν τρίτη ἐπιστολὴ τῆς 16ης Σεπτεμβρίου 1905, τὸ Πατριαρχεῖο, ἐκπληκτο, γνωστοποιεῖ στοὺς Μητροπολίτες Πελαγονίας Ἰωακείμ καί Γρεβενῶν Ἀγαθάγγελο ὅτι ἀποτελοῦν στόχο τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας²⁸. Συγκεκριμένα, ὁ «κουτσοβλαχικός» σύνδεσμος, ὁ ὁποῖος ἐδρεύει στὸ Βουκουρέστι καί ἀποτελεῖ ὄργανο αὐτῆς τῆς προπαγάνδας στή Μακεδονία, ἐτοιμάζει ἀπόπειρα δολοφονίας τῶν ὡς ἄνω Μητροπολιτῶν. Πρὸς τοῦτο δὲ πλήρωσε τὸ κατάλληλο πρόσωπο.

Τὸ Πατριαρχεῖο ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴ τῶν Μητροπολιτῶν νά λαμβάνουν προφυλάξεις. Ἐκ παραλλήλου κατήγγειλε τὸ γεγονός στὴν Ὑψηλὴ Πύλη, ἡ ὁποία διαβεβαίωσε ὅτι λαμβάνει κατάλληλα μέτρα, προκειμένου νά ματαιωθοῦν τὰ σχέδια τῶν ρουμανιζόντων.

Τελευταία παρατίθεται, μὲ ἡμερομηνία κατὰ μῆνα Ἀπρίλιο 1904, ἐπινεμήσεως 2, ἡ συνοδικὴ ἀπόφάσει καθαίρεση τοῦ ἱερέως Θεοδώρου στὸ Μο-

ἀπὸ τὴν Καστοριά. Προσθέτει ἀκόμη ὅτι, ἐπειδὴ πρὸ καιροῦ τὸν ἀντεπισκέφθηκαν οἱ μητροπολίτες Γρεβενῶν καί Σισανίου, αὐτὴ ἡ ἐπίθεση «ἀπεδόθη ἀμέσως εἰς κοινήν σύσκεψιν καί ὁμόφωνον ἀπόφασιν τῶν μητροπολιτῶν!». Γ. Καραβαγγέλης (1980), *Ὁ Μακεδονικὸς Ἄγών - Ἀπομνημονεύματα*, σ. 29, 75, ΕΜΣ: Θεσσαλονίκη. Σχετικὰ μὲ τὸν ρόλο τοῦ Γερμανοῦ Καραβαγγέλη στὴν ἐπίθεση κατὰ τῆς Ζαγορίτσανης βλ. D. Dakin, *ὁ. π.*, σ. 299.

28 Τὸ 1899 λειτουργοῦσε στὰ Γρεβενὰ ρουμανικὸ σχολεῖο. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1905 διακόπηκαν οἱ διπλωματικὲς σχέσεις Ἑλλάδος-Ρουμανίας καί ἡ ἀνθηρὴ ἑλληνικὴ παροικία τῆς Ρουμανίας τέθηκε ὑπὸ διωγμό.

ναστήρι²⁹, ὡς διχάζοντος τὸ ποίμνιο· ἐγκαταλείψαντος τὴν ἐνορία του καὶ ἐπιχειρήσαντος νὰ δημιουργήσῃ παρασυναγωγή· ἱεουργήσαντος, καίτοι ἦταν σὲ ἀργία· οὐδαμῶς μεταμεληθέντος· ἀπειθήσαντος στὴν πνευματικὴ του ἀρχή· καταφρονήσαντος τοῦ Μητροπολίτου καὶ μὴ προσελθόντος στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τοῦ Πατριαρχείου, μολονότι προσκλήθηκε τρεῖς φορές. Καθαιρέθηκε, κηρύχθηκε δὲ γυμνωμένος ἀπὸ τὴ θεία Χάρι, ἔκπτωτος ἀπὸ τὸν ἱερὸ κλῆρο καὶ ἀπόβλητος τοῦ ἱεροῦ περιβόλου. Ἐπιπλέον, τὸ Πατριαρχεῖο ὄρισε κανεὶς ἱερεὺς νὰ μὴ τολμήσῃ νὰ ἐνδυθεῖ μαζί του καὶ νὰ συλλειτουργήσῃ, οὔτε κάποιος λαϊκὸς νὰ τὸν τιμήσῃ ὡς ἱερέα· ἄλλως στοὺς μὲν ἱερεῖς θὰ ἐπιβληθεῖ ἀργία, στοὺς δὲ λαϊκοὺς ἄλυτος ἀφορισμός.

29 Περὶ τοῦ ρουμανίζοντος καθηρημένου ἱερέως Θεοδώρου βλ. στὴ δεκάτη τετάρτη ἐπιστολὴ τοῦ Πατριαρχείου, τῆς 4ης Ἰανουαρίου 1905.

Α'. Ἐπιστολές στὸν Ἀμβρόσιο

1

Τῷ Πελαγωνείας Ἀμβροσίῳ

Τοῦ ἡγουμένου τῆς ἐν Κλεισούρα ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναγίας ἀνενεγκόντος ἡμῖν τὰ κατὰ τὴν κατασκήνωσιν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος καὶ τῶν ἀπειλουμένων ἐκ τούτου κινδύνων κατὰ τῆς Μονῆς καὶ τῆς περιουσίας αὐτῆς, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ἐνεργήσαντες ἤδη ἐντεῦθεν τὰ δέοντα, προαγόμεθα διὰ τῆς παρούσης ἀξιῶσαι τὴν αὐτῆς Ἱερότητα, ἣτις ἔχει βεβαίως γνῶσιν τῆς ὑποθέσεως, ἵνα πληροφορήσῃ ἡμᾶς τί περὶ τοῦ προκειμένου ἐνηργήθῃ ὑπὸ τῆς αὐτόθι διοικήσεως, πρὸς ἣν αὐτοπροσώπως ὁ ἡγούμενος εἶχεν ἐπιδοῦς διὰ τοῦ ἐξοχωτάτου βοηθοῦ τῆς Νομαρχίας κ. Στεφανᾶκη Βέη ἀναφορὰν. Ἡ δὲ κτλ.

1900 Δεκεμβρίου 23

Κῶδιξ Α' /72, σ. 430, ΑΠ. 6962/23-12-1900

2

Τῷ Πελαγονείας Ἀμβροσίῳ

Ἀσμένως ἀνακοινούμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι ἡ περὶ ἡμᾶς Ἱ. Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπὸ χρονολογίαν 10 Μαρτίου 1902 ἔκθεσιν αὐτῆς ἀπολογητικὴν πρὸς τὰς κατ' αὐτῆς δι' ἀναφορῶν διατυπωθεῖσας κατηγορίας, εὔρε τὴν ἀπολογίαὶν αὐτῆς ἐπαρκῆ καὶ ἀπήλλαξεν αὐτὴν τῆς ἐπὶ διαφορῶν σημείων προσαπτομένης αὐτῇ μομφῆς. Ἐκρίθη δ' ἅμα ἵνα δηλωθῇ τοῦτο τοῖς Χριστιανοῖς τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς διὰ πατριαρχικοῦ συμβουλευτικοῦ γράμματος, ὅπερ ἐπισυνάπτεται περικλειστον ἐν τῇ παρούσῃ, ὅπως κατὰ τὴν τάξιν ἀναγνωσθῇ ἐπ' ἐκκλησίας. Ἄφ' ἑτέρου ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἵνα συστηθῇ τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅπως, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ ἐπίκαιρον καὶ τὰς ἰδιαιτέρας περιστάσεις τῶν μερῶν ἐκείνων, ἐξοικονομῇ μετριοπαθῶς καὶ ἡπίως τὰ πράγματα, προθυμῆται δὲ εἰς τὴν κατὰ τὸ ἐνδὸν θεραπείαν τῶν ὑποδεικνυομένων ἐλλείψεων καὶ τῶν ἐκάστοτε διατυπουμένων εὐλόγων ἀξιώσεων τῶν Χριστιανῶν αὐτῆς, ρυθμίζῃ δ' ἐν γένει τὴν πολιτείαν αὐτῆς κατὰ τὴν ὀφειλομένην εἰς πνευματικὰ τέκνα πατρικὴν ἀγάπην, συναρμοζομένην μετὰ συνέσεως πρὸς τὰ ποιμαντορικὰ αὐτῆς καθήκοντα, καὶ οὕτω τηρῇ δεξιῶς τὴν προσήκουσαν ἀρμονίαν καὶ γαλήνην ἐν τῷ λογικῷ αὐτῆς ποιμνίῳ. Ἡ δὲ κτλ.

1902 Ἰουνίου 11

Κῶδιξ Α' /74, σ. 232, ἈΠ. 1914/11-6-1902

3

Τῷ Πελαγωνείας Ἀμβροσίῳ

Ἐκ τοῦ ἐπισυνημμένου ἐνταῦθα ἰδιαιτέρου, ἐν ἀντιγράφῳ, γράμματος τοῦ πρώτου Διερμηνέως τῆς ἐνταῦθα Αὐστρουγγρικῆς πρεσβείας πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ Γραφείου, καθορᾷ ἡ αὐτῆς Ἱερότης ὅτι τὸ ἐν Μοναστηρίῳ λυπηρὸν ἐπεισόδιον προὐκάλεσεν ἀνταλλαγὴν ἀνεπισήμων ἐξηγήσεων μεταξὺ τῶν Πατριαρχείων καὶ τῆς πρεσβείας, αἵτινες ὁμως κατέληξαν ἐπὶ τέλους εἰς ἐπισήμους ἀποφάσεις ἐν τῇ περὶ ἡμᾶς Ἱερᾷ Συνόδῳ, ἃς καὶ προαγόμεθα ἀνακοινώσασθαι αὐτῇ πρὸς ἔγκαιρον ἐκτέλεσιν. Ἐνεκρίθη τοίνυν καὶ ἀπεφασίσθη Συνοδικῶς ὅπως ἡ αὐτῆς Ἱερότης, ἅμα τῇ λήψει τῆς παρουσίας, ἀποστείλῃ εἰς τὸ ἐν Βιτωλίῳ Αὐστρουγγρικόν Προξενεῖον ἀνώτερον κληρικὸν ὑπάλληλον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τὸν πρωτοσύγκελλον ἢ ἀρχιδιάκονον αὐτῆς, ἢ ἐν ἑλλείψει, κατάλληλον ἱερέα συνάμα δὲ καὶ τὸν Γραμματέα τῆς Μητροπόλεως, ὅπως ἐκφράσωσιν ἐκ μέρους τῆς αὐτῆς Ἱερότητος τὴν λύπην αὐτῆς διὰ τὸ συμβάν, φροντίζουσα ἵνα προηγουμένως εἰδοποιήσῃ τὸ προξενεῖον περὶ τῆς μεταβάσεως αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο παρατήρησις ὅτι ἡ αὐτῆς Ἱερότης οὐκ ἀντεπεσκέψατο τὸν πρὸ καιροῦ ἐπισκεψάμενον αὐτὴν πρόξενον, ὀφείλει, μετὰ παρέλευσιν δύο ἢ τριῶν ἑβδομάδων ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Μητροπόλεως, ἀποδοῦναι τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Προξένου, ὅλως ἀσχέτως πρὸς τὸ ἐπεισόδιον. Ἐπειδὴ ἀφ' ἑτέρου αἱ περιστάσεις εἰσὶ τοιαῦται οἷας γινώσκει καλῶς καὶ περιγράφει ἡ αὐτῆς Ἱερότης ἐν τοῖς γράμμασιν αὐτῆς, λυσιτελὲς καὶ συνετὸν κρίνεται ἡ διατήρησις καλῶν καὶ ἀρμονικῶν σχέσεων καὶ μετὰ τοῦ διαληφθέντος προξενείου. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις κτλ.

1902 Ἰουνίου 26

Κῶδιξ Α' /74, σ. 261-2, ἈΠ. 3896/26-6-1902

4

Τῷ Πελαγονείας Ἀμβροσίῳ

Συνωδὰ πρὸς τοῖς τηλεγραφικῶς γνωσθεῖσιν αὐτῇ ἤδη πέμπομεν διὰ τῆς ἐγκλείστου ἐπιταγῆς τῆς Τραπεζῆς Μυτιλήνης εἰς διαταγὴν αὐτῆς τὸ ποσὸν τῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα λιρῶν Ὀθωμανικῶν καὶ ἐντελλόμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅπως κρατοῦσα τὸ ποσὸν ἐξήκοντα λιρῶν προωρισμένον εἰς βοήθειαν τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς παθόντων ὀρθοδόξων Χριστιανῶν σπεύσῃ ἐξαποστεῖλαι ἀσφαλῶς τὰς λοιπὰς ἀνὰ ἐξήκοντα τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς Πρεσπῶν κὺρ Ἀνθίμῳ καὶ Μογλενῶν κὺρ Ἰωαννικίῳ ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ, προσεπιδηλοῦσα τῷ πρώτῳ ὅτι εὐρίσκονται ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ταμείῳ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ἔτι λίραι εἰκοσιπέντε δι' ἴδιον αὐτοῦ λογαριασμόν, ἃς δύναται εἰσπράξει δι' οὗ ἂν ἐγκρίνη μέσου εἴτε διὰ συναλλαγματικῆς εἴτε δι' ἀποδείξεως αὐτῆς εἰς τὸν κομιστήν.

1903 Ἀγούστου 25

Κῶδιξ Α' /75, σ. 408, ἈΠ. 5679/25-8-1903

5

Τῷ Πελαγωνείας Ἀμβροσίῳ

Ἐλάβομεν καὶ μετ' ἐπιστασίας διεξελθόντες συνοδικῶς τὸ ἀπὸ 16ης λήγοντος μηνὸς ἀδελφικὸν αὐτῆς γράμμα ἔγνωμεν τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ ἀναφορικῶς πρὸς τὰς σκέψεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν περὶ ἀναγνωρίσεως καὶ ἄλλων ἀνυπάρκτων αὐτόθι κοινοτήτων, ἀπαντῶντες δὲ ἀνακοινοῦμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι συνοδικῇ διαγνώμῃ ὅτι ὑπὸ σπουδαίαν λαβόντες ἔποψιν τὰς παρεχομένας πληροφορίας, ἐνεργοῦμεν ἐκκλησιαστικῶς τὸ δέον ὑπὲρ τοῦ ἀδιασπάστου τῆς ἐνότητος τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐκκλησίας Χριστιανῶν καὶ κατὰ τοῦ ἐπιζητουμένου χωρισμοῦ αὐτῶν εἰς διακεκρίμενας ἀπ' ἀλλήλων κοινότητες. Πλὴν δὲ τούτου φέρομεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ εἰς γνῶσιν τῆς αὐτῆς Ἱερότητος ὅτι, ὡς μετὰ λύπης ἠκούσαμεν, ἐπανελήφθησαν σφοδρότερον αἱ κατ' αὐτῆς αἰτιάσεις τῶν ἀρμοδίων, ἐξ οὗ λαμβάνοντες ἀφορμὴν συνιστῶμεν αὐτῇ ἵνα προσέχουσα εἰς τὰς μετ' αὐτῶν σχέσεις συνεργάζεται, περιποιουμένη αὐτοῖς καὶ προλαμβάνουσα πᾶσαν ἀφορμὴν συγκρούσεως καὶ διχογνωμίας μετ' αὐτῶν.

1903 Σεπτεμβρίου 29

Κῶδιξ Α' /75, σ. 444, ἈΠ. 6446/29-9-1903

Β'. Ἐπιστολὲς στὸν Ἰωακείμ

1

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ὁ προκάτοχος αὐτῆς Ἱερώτατος Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας κύρ Ἀμβρόσιος διὰ γράμματος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου χρονολογουμένου ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἀνάγκην τῆς δωρεὰν ἀποστολῆς δέκα ἱερατικῶν ἀμφιέσεων καὶ ἰσαριθμῶν σκευῶν ὑπὲρ ἀπόρων κοινοτήτων τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Πληροφοροῦντες τὴν αὐτῆς Ἱερότητα ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν ἐράνων διαρκῆς ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀνέλαβε τὴν χορηγίαν ταύτην, προτρεπόμεθα αὐτὴν ὅπως δηλώσῃ ἡμῖν εἴγε ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη ἢ ὡς εἴρηται ἀνάγκη, διὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν περαιτέρω.

1904 Ἰανουαρίου 12

Κῶδιξ Α' /77, σ. 31, ἌΠ. 261/12-1-1904

2

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Μετά προσοχῆς διεξελθόντες συνοδικῶς καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ 23ης τοῦ παρελθόντος μηνὸς γράμματος αὐτῆς ἀνακοινούμενα περὶ τῶν κακούργων καὶ πάλιν ἐνεργειῶν καὶ προθέσεων τοῦ ἀποτροπαίου κοιμητάτου, καθὼς καὶ περὶ τῆς στάσεως τῶν ρουμουνιζόντων, διεκοινωσάμεθα ἤδη, συνοδικῇ διαγνώμῃ, τὸ περιεχόμενον τοῦ γράμματος τούτου τῆς αὐτῆς Ἱερότητος δι' ὑπομνήματος ἡμῶν πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, περὶ οὗ καὶ πληροφοροῦμεν νῦν ἀπαντητικῶς τὴν αὐτῆς Ἱερότητα πρὸς γνῶσιν αὐτῆς. Ἡ δὲ κτλ.

1904 Μαρτίου 13

Κώδιξ Α' /77, σ. 91, λΠ. 1529/13-3-1904

3

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ἐκ τηλεγραφήματος τῆς αὐτόθι κοινοτικῆς ἀντιπροσωπείας γνωσθέντος ἡμῖν ὅτι ἐπίκειται ἡ ἴδρυσις Ρουμουνικοῦ Νεκροταφείου, καίπερ μὴ ὑπαρχούσης κοινότητος Ρουμουνικῆς, ἐγένετο ἡ προσήκουσα παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις κύκλοις ἐνέργεια καὶ ἐξέτασις, καθ' ἃς δὲ εἴχομεν πληροφορίας τὰ μὲν ὑπουργεῖα τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Ἐσωτερικῶν οὐκ ἔλαβον ἄχρι τοῦ νῦν γνῶσιν τοιαύτης ἐνεργείας, μόνη δὲ ἡ Μεγ. Βεζυρία ἐπιληφθεῖσα τοιούτου θέματος εὐρίσκεται εἰς ἀνταπόκρισιν πρὸς τὸν Γενικὸν ἐπόπτην τῶν εὐρωπαϊκῶν Νομῶν καὶ δὴ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀποσοβήσεως τοῦ πράγματος λόγῳ ὅτι οἱ ὀλίγοι αὐτόθι βλαχόφωνοι ἀποτελοῦσι μέρος τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος καὶ οὐδαμῶς ἔχουσιν ἀνάγκην ἰδίου Νεκροταφείου. Ἔστωσαν οὖν ταῦτα εἰς γνῶσιν τῆς αὐτῆς Ἱερότητος καὶ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀνενεχθέντων.

1904 Ἀπριλίου 26

Κώδιξ Α' /77, σ. 136, ἈΠ. 2426/26-4-1904

4

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Δεξάμενοι τὸ ἀπὸ 26^{ης} λήξαντος Ἀπριλίου μηνὸς ἀδελφικὸν αὐτῆς γράμμα προαγόμεθα δηλῶσαι εἰς ἀπάντησιν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι ἢ ἐν αὐτῷ ἐκτενῆς ἔκθεσις περὶ τῆς ἀπροσδοκίτου αὐτόθι μεταβάσεως τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου πρ. Οὐγγροβλαχίας κ. Γενναδίου, περὶ τῆς διημέρου ἐν τῇ πόλει Βιτωλίων διαμονῆς καὶ περὶ τῶν λοιπῶν συμβάντων κατ' αὐτήν, ἀναγνωσθεῖσα συνοδικῶς ἀλγεινοτάτην ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ἡμῖν, βεβαιωθεῖσαν ἐξ αὐτῆς ὅτι τὰ πράγματα οὐχὶ κατὰ τὴν κανονικὴν τάξιν οὐδὲ κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἐνεστώσης ἀνωμάλου καταστάσεως διεξήχθησαν παρὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος, εἰς ἣν ἀλλοία ὅλως ὑπεβάλλετο ἐκ τοῦ κανονικοῦ δικαίου διαγωγὴ καὶ στάσις πρὸς τὸν οὕτως ἀφικόμενον ξένον Ἱεράρχην. Καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν διὰ τὸ δεινὸν τῶν πραγμάτων καὶ τὸ χαλεπὸν τῶν περιστάσεων ἔγνωμεν παρελθεῖν τὰ γενόμενα, σύντονον ὅμως ἐφιστῶμεν ἐπὶ πᾶσι συνοδικῇ διαγνώμῃ τὴν προσοχὴν τῆς αὐτῆς Ἱερότητος ἐν τῷ μέλλοντι, καθόσον πλέον παντὸς ἄλλου οἶδε πόσον ἡμέρα τῇ ἡμέρα ἢ κατάστασις καθίσταται δεινότερα καὶ τίνων πραγμάτων καὶ ἐνοχλήσεων τῇ ἐκκλησίᾳ γίνεται αὕτη πρόξενος.

1904 Μαΐου 5

Κώδιξ Α' /77, σ. 146, ΑΠ. 3010/5-5-1904

5

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ἐκ τοῦ ἀδελφικοῦ αὐτῆς γράμματος τῆς 29ης παρελθόντος μηνὸς ἔγνωμεν συνοδικῶς τὰ ἐν Ἀχρίδι συμβάντα, καθ' ἃ ὁ ἱερὸς ναὸς τῆς ἐκεῖσε ὀρθοδόξου κοινότητος παραβιασθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς παρεδόθη τοῖς Ρουμουνίζουσι, ἔχουσι ἐπὶ κεφαλῆς ὁμόγλωσσον σχισματικὸν ἱερέα. Τὰ αὐτὰ δὲ πληροφορηθέντες καὶ ἀπὸ τηλεγραφήματος τοῦ ἐκεῖσε ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου προέβημεν ἀπευθῆναι πάραυτα τὸ προσῆκον τακρίριον πρὸς τὴν Αὐτοκρατορικὴν Κυβέρνησιν, ὅπερ καὶ ἀναγγέλλοντες εἰς ἀπάντησιν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὡς καὶ τοῖς προκρίτοις τῆς εἰρημένης κοινότητος διὰ τῆς ὧδε ἐπισυναπτομένης ἰδίας ἡμῶν ἐπιστολῆς, συνοδικῆ διαγνώμῃ προτροπόμεθα ἵνα καὶ ἡ αὐτῆς Ἱερότης μὴ διακόψῃ τὰς ἐπὶ τόπου ἐνεργείας αὐτῆς, ἅτε δὴ ἀπουσιάζοντος τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Πρεσπῶν, πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ παρὰ νόμον κατασχεθέντος ναοῦ.

1904 Μαΐου 10

Κώδιξ Α' /77, σ. 150, ἈΠ. 3059/10-5-1904

6

Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ

Ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ 13ης τοῦ μεσοῦντος τηλεγράφημα τῆς αὐτῆς Ἱερότητος καὶ μετὰ λύπης καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔγνωμεν περὶ τῶν ἀπροκαλύπτως καὶ ἀκατάσχετως ὑπὸ τῆς ρουμουνικῆς προπαγάνδας ἐνεργουμένων πρὸς διατάραξιν καὶ ἀποπλάνησιν τῶν αὐτόθι βλαχοφώνων ὀρθοδόξων. Ἡ ἀκατάσχετος αὕτη ὁρμὴ τῶν ξένων ταραχοποιῶν δικαίως ἐπιβάλλει σύντονον καὶ ἄγρυπνον προσοχὴν καὶ ἐνέργειαν ἀπὸ μέρους τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων· ἀλλ' ἡ ἐνέργεια αὕτη ἀνάγκη ἵνα γένηται μετὰ μεγίστης περισκέψεως καὶ μετὰ τῆς ἐπιβαλλομένης μετριοπαθείας. Διὸ καὶ εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὸ ὡς ἄνω τηλεγράφημα αὐτῆς, γνωρίζοντες τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὑποδεικνυομένου μέτρου τοῦ ἀφορισμοῦ κατὰ τῶν δελεαζομένων καὶ ἀποπλανωμένων βλαχοφώνων οὐκ ἐνεκρίθη συνοδικῶς, δηλοῦμεν αὐτῇ ὅτι ὅσον ἀφορᾷ ἐν γένει εἰς τὴν τηρητέαν πολιτείαν κατὰ τὰς δυσκόλους ταύτας στιγμάς, ἐν σχέσει εἴτε πρὸς τὰς ἐπιτοπίους ἀρχὰς εἴτε πρὸς τοὺς συνοίκους, ἡ Ἐκκλησία, καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τῶν ἀνυποίστων ἀνωμαλιῶν ἀνὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, οὐκ ἐπαύσατο παρέχουσα κατὰ καιροὺς ὁδηγίαις πρὸς τοὺς ἀγίους ἀρχιερεῖς, οὐ πρὸ πολλοῦ δὲ ἀπέλυσε καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἐγκύκλιον τῶν ὁδηγιῶν τούτων, ἐκτὸς δὲ τῶν ὁδηγιῶν τούτων οὐδὲν ἕτερον τό γε νῦν ἔχει ἵνα συστήσῃ ἀλλ' ἢ περίσκεψιν καὶ μετριοπάθειαν ἐν ταῖς ἐνεργείαις. Ἡ δὲ κλπ.

1904 Μαΐου 19

Κῶδιξ Α' /77, σ. 160, ἈΠ. 3358/19-5-1904

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Τὰ ὑπὸ ἡμερομηνίας 13, 22 καὶ 25 λήξαντος Μαΐου τρία ἀδελφικὰ αὐτῆς γράμματα ἐλήφθησαν εὐχαρίστως καὶ τῆς δεούσης ἔτυχον προσοχῆς ἀναγνωσθέντα ἐν συνεδριάσει τῆς Ἱ. Συνόδου. Ὡς δὲ διὰ τῆς ἀπὸ 19 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡμετέρας ἐπιστολῆς ἀπαντητικῆς εἰς τὸ προλαβὸν τηλεγράφημα τῆς αὐτῆς Ἱερότητας καὶ ἤδη ἀποκρινόμενοι εἰς τὰ ὑπ' ὄψιν ἀδελφικὰ γράμματα, δηλοῦμεν αὐτῇ συνοδικῇ διαγνώμῃ ὅτι ἐμμένομεν μὴ ἐπιδοκιμάζοντες τὸ προτεινόμενον μέτρον τοῦ ἀφορισμοῦ, ὡς ὑπερβαῖνον τὰ ὅρια τῆς ἐκκλησιαστικῶς προδιαγραφείσης μετριοπαθοῦς στάσεως καὶ ἐνεργείας. Τοῦτο δὲ κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐκκλησίας ἠδύνατο ἵνα ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς ἐπ' ἐκκλησίας ἀμέσου τε αὐτῆς καὶ τῶν ἱερέων διδασκαλίας καὶ διαφωτίσεως τῶν Χριστιανῶν καὶ διὰ τῆς προσφόρου καυτηριάσεως τῆς διαγωγῆς τῶν ἐπὶ χρήμασι προσχωρούντων ταῖς εἰσηγήσεσι τῆς Ρουμουνικῆς προπαγάνδας διὰ τῆς ἀπλῆς ὑποδείξεως ὅτι κατὰ τῶν τοιούτων ἐνδεχόμενον ἵνα ἐξεδίδεται καὶ ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον ἐν ἀνάγκῃ.

1904 Ἰουνίου 2

Κώδιξ Α΄/77, σ. 181, ἈΠ. 3709/2-6-1904

8

Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ

Βεβαιοῦντες τὴν παραλαβὴν τῶν τελευταίων τηλεγραφημάτων αὐτῆς περὶ τῆς ἐπιδιωκομένης ἀνεγέρσεως αὐτόθι ρουμουνικοῦ παρεκκλησίου, ἀνακοινοῦμεθα καὶ δηλοῦμεν πρὸς γνῶσιν αὐτῆς, συνοδικῆ διαγνώμη, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τηλεγραφημάτων τούτων αὐτῆς ἐγένοντο αἱ προσήκουσαι ἐνέργειαι πρὸς παρεμπόδισιν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ εἰρημένου παρεκκλησίου καὶ πιστεύεται ἡ ἐπιτυχία καὶ εὐόδωσις τῶν ἐνεργειῶν τούτων, ἀλλ' οὐχ ἦτον ἀνάγκη ἵνα καὶ ἐπιτοπίως ἐξακολουθήσωσι γινόμενα ἄνευ θορύβου καὶ συγκρούσεων τὰ δέοντα. Ἡ δὲ κτλ.

1904 Ἰουνίου 4

Κώδιξ Α' /77, σ. 185-6, ΑΠ. 3758/4-6-1904

9

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Τὰ ἀπὸ 17ης καὶ 20ῆς τοῦ παρελθόντος μηνὸς Ἰουνίου δύο ἀδελφικὰ αὐτῆς γράμματα, ἐκτεθέντα λεπτομερῶς τὰ συμβάντα ὡς πρὸς τὸ ἐγερθὲν ὑπὸ τῶν Ρουμούνων ζήτημα τῆς κηδείας καὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ ὀρθοδόξου τινὸς αὐτόθι ἀποβιώσαντος, λαβόντες διεξήλθομεν συνοδικῶς μετὰ τῆς δεούσης ἐπιστασίας. Ἐπιδοκιμάσαντες δὲ τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῆς εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν προαγόμεθα συνοδικῆ διαγνώμη τοῦτο μὲν δηλῶσαι εἰς ἀπάντησιν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι καὶ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐγένετο ἡ προσήκουσα ἐνέργεια περὶ τοῦ ζητήματος καὶ τῶν σχετικῶν συμβάντων, τοῦτο δὲ συστήσασθαι αὐτῇ ὅπως μετὰ φρονήσεως καὶ μετριοπαθείας ἐξακολουθῇ ἐργαζομένη καὶ ἐμμένουσα ἐν τῇ διαχαραχθείσῃ πορείᾳ πρὸς τὸ δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ συμφέρον τοῦ ποιμνίου αὐτῆς.

1904 Ἰουλίου 7

Κώδιξ Α' /77, σ. 229, ἈΠ. 4388/7-7-1904

10

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἀπὸ 24ης παρελθόντος μηνὸς δύο ἀδελφικὰ αὐτῆς γράμματα ὡς καὶ τὸ ἀπὸ 29ης τοῦ αὐτοῦ τηλεγράφημα, δηλοῦμεν συνοδικῆ διαγνώμη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, εἰς ἀπάντησιν ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ Ρουμουνικοῦ παρεκκλησίου καὶ νεκροταφείου, εἰς νέας ἐντόνους προέβημεν παρὰ τῇ Αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει ἐνεργείας· συνιστῶντες δὲ καὶ αὐθις αὐτῇ ὑπομονήν, μετριοπάθειαν καὶ καρτερίαν, ἐντελλόμεθα ἅμα ὅπως διαβιβάσῃ τοῖς Χριστιανοῖς αὐτῆς τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας σὺν τῇ μητρικῇ αὐτῆς εὐαρεσκείᾳ διὰ τὴν εἰς τὰ πάτρια ἀπαρέγκλιτον αὐτῶν ἐμμονήν καὶ εὐστάθειαν καὶ διαβεβαιώσῃται αὐτοῖς ὅτι ὡς πρὸς τὰ φλέγοντα αὐτόθι ζητήματα πᾶν τὸ δέον καὶ δυνατὸν ἐνεργεῖται καὶ πᾶσα ἢ προσήκουσα καταβάλλεται προσπάθεια ὑπὲρ τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν δικαίων καὶ συμφερόντων.

1904 Αὐγούστου 7

Κώδιξ Α' /77, σ. 261, ἈΠ. 5275/7-8-1904

11

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Μετὰ τὴν λήψιν καὶ ἀνάγνωσιν καὶ τῶν τελευταίων σχετικῶν γραμμάτων τῆς αὐτῆς Ἱερότητος, καταδήλου καταστάντος ὅτι κατὰ τῶν ἀναφερομένων ρουμουνιζόντων ἱερέων παπᾶ Χρήστου ἐκ Γκόπεσι καὶ παπᾶ Γεωργίου ἐκ Μηλοβίστης καὶ τῶν ἀντιπειθαρχικῶν καὶ στασιαστικῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν οὐδὲν πλέον ἕτερον ὑπελείπετο ἐκκλησιαστικὸν μέτρον, ἀλλ' ἡ ἢ ἐφαρμογὴ τῆς ἐσχάτης ποινῆς τῆς καθαιρέσεως, συνοδικῆ διαγνώμη ἐνεκρίθη, κατὰ τὴν ὑπόδειξιν τῆς αὐτῆς Ἱερότητος, ἢ ἐφαρμογὴ κατ' αὐτῶν τοῦ μέτρου τούτου, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπελύθη ἡ ἐκκλησιαστικὴ πράξις τῆς καθαιρέσεως, ἦν καὶ ἀποστέλλομεν αὐτῇ ἐγκλείστως ὧδε πρὸς ἀνάγνωσιν ἐπ' ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς πράξεως τῆς καθαιρέσεως ἔνοχοι ἀφορισμοῦ καθίστανται καὶ πάντες οἱ ὅπως ποτὲ ἐκκλησιαστικῶς πρὸς τοὺς καθαιρεθέντας κοινωνοῦντες, δηλοῦμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, συνοδικῆ διαγνώμη, πρὸς ὁδηγίαν αὐτῆς καὶ ἀνάλογον ἐνέργειαν, ὅτι δύναται ἵνα ἐξεκκλησιάσῃ οὐς ἂν ἐκ τῶν λαϊκῶν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς πράξεως καθαιρέσεως ἐμφανῶς καὶ ἐπιδεικτικῶς κοινωνήσαντας τυχὸν ἐκκλησιαστικῶς τοῖς εἰρημένοις ἱερεῦσιν, ὀφείλουσα ἅμα κρατεῖν ἐνήμερον τὴν Ἐκκλησίαν διὰ πᾶν τὸ συμβαῖνον. Ἐν τέλει γνωρίζοντες τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐνταῦθα οὐ διαλείπει ποιουμένη ἐκάστοτε διαβήματα παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ καὶ ζητοῦσα τὴν παρεμπόδισιν τῆς ἐπεμβάσεως τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, οὐκ εἰς μακρὸν φανήσεται τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν τούτων, αἰτούμεθα κτλ.

1904 Ἀυγούστου 11

Κῶδιξ Α' /77, σ. 270-1, ΑΠ. 5683/11-8-1904

12

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ληφθέντα ἀνεγνώσθησαν συνοδικῶς μετ' ἐπιστασίας καὶ ἐνδιαφέροντος τό τε ἀπὸ 22ας λήγοντος ἀδελφικὸν αὐτῆς γράμμα καὶ τὸ πρὸ τούτου διαβιβασθὲν τηλεγράφημα, δι' ὧν ὑποβάλλονται τὰ περὶ ἀποπερατώσεως τοῦ ρουμουνικοῦ παρεκκλησίου καὶ τὰ περὶ προκειμένης ἱεουργίας ἐν αὐτῶ τῶν καθαιρεθέντων ἱερέων. Εἰς ἀπάντησιν δὲ δηλοῦμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ὅτι ἐγκρίσει συνοδικῆ ἀπελύθη ἤδη ἔντονον τακρίριον ἡμῶν πρὸς τὴν Αὐτ. Κυβέρνησιν δι' οὗ, διαβιβαζομένων τῶν ὡς ἄνω πληροφοριῶν, ζητεῖται ἡ αὐτόθεν ἀπομάκρυνσις τῶν ρηθέντων καθηρημένων ἱερέων καὶ ἡ πρόληψις ἐπικειμένων σκανδάλων καὶ ταραχῶν, προστίθεται δὲ ὅτι τῆς εὐθύνης τούτων ἀπεκδύεται ἡ τε Μητρόπολις καὶ ἡ Ἐκκλησία. Ταῦτα πρὸς γνῶσιν αὐτῆς.

1904 Ἀγούστου 27

Κώδιξ Α' /77, σ. 282, ἈΠ. 5855/27-8-1904

13

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ἀπαντῶντες εἰς τὸ ἀδελφικὸν αὐτῆς τηλεγράφημα τὸ διαλαμβάνον περὶ τῶν ἐνταῦθα κρατηθέντων ἐπαρχιωτῶν αὐτῆς Γεωργίου Στεφάν καὶ Ἄντωνίου Σφέτκου κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκ Ρουμανίας ἐπάνοδον αὐτῶν, πληροφοροῦμεν τὴν αὐτῆς Ἱερότητα ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῆς Ἀστυνομίας, παρ' ᾧ ἐγένετο ἡ προσήκουσα ἐνέργεια, ἐδήλωσεν ὅτι οἱ διαληφθέντες ὀρμώμενοι ἐκ τοῦ χωρίου Μπόκοβα τῆς Νομαρχίας Μοναστηρίου τυγχάνουσι βούλγαροι, ἐπιβαρυνόμενοι μάλιστα κατὰ πληροφορίας τῆς Νομαρχίας Ἀδριανουπόλεως δι' ὑπονοιῶν ἐπὶ συνενοχῆ εἰς τὸ κατὰ τὴν Ἰνιάδα πρόσφατον κίνημα. Ἐν τούτοις ἡ Α. Ἐξοχότης προέβη αἰτήσασθαι περὶ τούτων τηλεγραφικῶς πληροφορίας παρὰ τῆς αὐτόθι Νομαρχίας, ἐξ ἧν ὁδηγηθήσεται περὶ τοῦ πρακτέου.

1904 Σεπτεμβρίου 17

Κῶδιξ Α' /77, σ. 300, ἈΠ. 6262/17-9-1904

14

Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ

Δεξάμενοι καὶ διεξελθόντες συνοδικῶς τό τε ἀπὸ 20ῆς λήξαντος μηνὸς ἀδελφικὸν αὐτῆς γράμμα, ἀναιρετικὸν τῶν κατ' αὐτῆς ἐν τῷ προδιαβιβασθέντι ὑψ. ὑπουργικῷ τεσκερὲ αἰτιάσεων καὶ τὰ ἀπὸ 25ῆς τοῦ αὐτοῦ τηλεγραφήματα αὐτῆς τε καὶ τῆς κοινοτικῆς ἀντιπροσωπείας, ἀγγέλλοντα τὰ περὶ ἱερουργίας τοῦ καθηρημένου παπᾶ Θεοδώρου ἐν τῷ αὐτόθι ἄρτι παρανόμως ἰδρυθέντι Ρουμουνικῷ παρεκκλησίῳ, προήχθημεν ἐκφράσαι τηλεγραφικῶς τὴν θλίψιν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι, συστήσασθαι δὲ εἰρήνην καὶ πεποίθησιν εἰς τὰς ἀγαθὰς βουλὰς τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Μεγαθύμου ἡμῶν Ἄνακτος. Ταῦτα δὲ ἐπαναλαμβάνοντες καὶ διὰ τῆς παρουσίας σὺν τῇ δηλώσει ὅτι πρὸς τοῖς προλαβοῦσιν ἐπαναληπτικοῖς τακρίοις, μὴ ἐνεργηθεῖσιν ἀτυχῶς δι' ἀγνώστους λόγους, καὶ νέα ἐγένοντο ἤδη διαβήματα παρὰ τῇ Αὐτοκρ. Κυβερνήσει περὶ ἐξώσεως τοῦ καθηρημένου π. Θεοδώρου ὡς καὶ περὶ παρακωλύσεως τῆς λειτουργίας τοῦ παρεκκλησίου, δέον κρίνομεν προτρέψασθαι καὶ αὐθις τὴν τε αὐτῆς Ἱερότητα καὶ τοὺς ἀποτελοῦντας τὰς αὐτόθι κοινοτικὰς ἀρχὰς ὅπως μὴ διαλίπωσι μὲν ἀντεχόμενοι τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινότητος, πράττοντες ὅμως τοῦτο μετὰ πάσης τῆς ἀπαιτουμένης συνέσεως καὶ ἐφεκτικότητος, καθ' ἃς καὶ πρότερον ἐποιησάμεθα συστάσεις διὰ τὸ κρίσιμον τῶν περιστάσεων.

1905 Ἰανουαρίου 4

Κῶδιξ Α' /78, σ. 3, ἌΠ. 6/4-1-1905

15

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ἐλήφθησαν ἀμφοτέρω τὰ τελευταῖα αὐτῆς γράμματα τὰ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 8 καὶ 9 φθίνοντος, ὡς καὶ τὸ ἀπὸ 13ης καὶ 16ης τοῦ αὐτοῦ μηνὸς δύο τηλεγραφήματα. Ταῦτα διεξεληθόντες συνοδικῶς καὶ ἰδόντες ὅσα μὲν περὶ τῆς ἄρτι διαβιβασθείσης κυβερνητικῆς διαταγῆς ὡς πρὸς τὰ τοῦ ρουμουνικοῦ παρεκκλησίου, ὅσα δὲ περὶ τῆς γνώμης καὶ τῶν πράξεων αὐτῆς ὑποβάλλει τῇ Ἐκκλησίᾳ, προαγόμεθα συνοδικῇ διαγνώμῃ εἰς τὴν παροῦσαν ἀπάντησιν, δι' ἧς διαβιβάζοντες τῇ αὐτῆς Ἱερότητι περικλειστον ὧδε ἀντίγραφον μεταφράσεως τοῦ ἤδη ληφθέντος σχετικοῦ ὑψ. ὑπουργικοῦ τεσκερέ, προτρεπόμεθα ἵνα σπεύσασα διασαφηνίσῃ ἡμῖν τὰ τοῦ τελευταίου τηλεγραφήματος, ἥτοι τί μὲν ἐννοοῦσε λέγουσα ὅτι ἀπεκήρυξε τὴν παρασυναγωγὴν, τὸ ἰδιωτικὸν δηλονότι οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ ἐκκλησιάζονται οἱ ρουμουνίζοντες, ποῖα δὲ καὶ πόσα τὰ ὑπ' αὐτῆς ἀφορισθέντα πρόσωπα καὶ τίνων ἕνεκα λόγων προέβη ἀμέσως καὶ ἀνεπιφυλάκτως εἰς τὸν ἀφορισμὸν τοσούτων προσώπων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν αὐτῆς μνημονευόμενον ρουμουνον Ἱεροδιάκονον Πορφυρίσκον, ἐντελλόμεθα αὐτῇ ὅπως πληροφορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν λεπτομερέστερον περὶ αὐτοῦ, ἥτοι πόθεν ὄρμαται καὶ ποῦ ἐχειροτονήθη κληρικὸς πρὸς ἀνάλογον σκέψιν καὶ ἐνέργειαν.

1905 Ἰανουαρίου 24

Κῶδιξ Α΄ /78, σ. 18, ἈΠ. 344/24-1-1905

16

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ἀποκρινόμενοι εἰς τὸ ἀπὸ 28ης τοῦ παρελθόντος ἀδελφικὸν αὐτῆς γράμμα δηλοῦμεν, συνοδικῇ διαγνώμῃ, πρὸς γνῶσιν αὐτῆς καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ποιμνίου αὐτῆς, ὅτι ἡ ἀναφερομένη διάδοσις τῶν Ρουμουνιζόντων περὶ δῆθεν μυστικῆς ἐγκρίσεως καὶ συγκαταθέσεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν σύμπηξιν τῆς ἀνόμου αὐτῶν παρασυναγωγῆς, τυγχάνει, ὡς ἄλλως τε οἴκοθεν ἐννοεῖται, ὄλως ἀνυπόστατος καὶ συκοφαντικῆ, σκοπίμως πρὸς παραπλάνησιν τῶν ἀπλῶν γινομένη. Διαρρήδην οὖν αὐτὴν διὰ τῆς Πατριαρχικῆς ἡμῶν ταύτης ἐπιστολῆς διαψεύδοντες, παραπέμπομεν ἅμα εἰς τὸν τελευταῖον σχετικὸν ὑπουργικὸν τεσκερὲν, οὗ ἀντίγραφον διεβιβάσθη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, ἐν ᾧ πᾶς τις βλέπει ὄλως διαφόρως χαρακτηρίζονται τὰ πράγματα. Ἡ δὲ κτλ.

1905 Φεβρουαρίου 10

Κῶδιξ Α' /78, σ. 34, ΑΠ. 613/10-2-1905

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀπὸ 3ης Μαρτίου παρελθόντος καὶ 17ης Ἰανουαρίου δύο ἀδελφικὰ αὐτῆς γράμματα, μετὰ τῆς ἐπισυναπτομένης τῷ πρώτῳ ἀναφορᾶς ἐν σχέσει πρὸς τὴν κατ' ἐπανάληψιν ἀπευθυνομένην αὐτῇ αἴτησιν περὶ ἰδρύσεως ἐν Περλεπὲ σερβικοῦ παρεκκλησίου, δηλοῦμεν εἰς ἀπάντησιν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι συνοδικῇ διαγνώμῃ ὅτι, τῆς περὶ τούτου αἰτήσεως ἐπαναληφθείσης καὶ τελευταῖον πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ἐνδιαφερομένων, δέον ἵνα πρὸ πάσης σχετικῆς σκέψεως πληροφόρησιν ἡμᾶς ἢ αὐτῆς Ἱερότης πόσοι μὲν οἱ ἐν Περλεπὲ σερβίζοντες καὶ ἂν ἀποτελῶσι συμπαγῆ συνοικίαν καὶ ἰδιαιτέραν κοινότητα, πῶς δὲ ἐννοοῦσι τὴν πῆξιν παρεκκλησίου καὶ ἂν δύνανται ἵνα διατηρῶσιν ἴδιον τοιοῦτον, πρὸς δὲ ἂν ἔχωσιν ἴδια σχολεῖα καὶ ἀπὸ πότε καὶ ἂν ἐκκλησιαζόμενοι εἰς τὴν ὑπάρχουσαν ἐκκλησίαν ζητῶσιν ἵνα ψάλλωσιν μέρη τινὰ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν σλαωνιστί. Ἐφ' οἷς καὶ ἀπεκδεχόμεθα τὴν δέουσαν ἀδελφικὴν αὐτῆς ἀπάντησιν.

1905 Μαρτίου 11

Κῶδιξ Α' /78, σ. 58, ἌΠ. 395/11-3-1905

18

Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ

Λαβόντες τὸ ἀπὸ 4ης μεσοῦντος ἀδελφικὸν αὐτῆς γράμμα, εἶδομεν τὰ ἐν αὐτῷ διαλαμβανόμενα περὶ τῆς εἰς τὴν Ρουμουνικὴν παρασυναγωγὴν προσχωρήσεως δύο ἱερέων Εὐθυμίου καὶ Γερμανοῦ, τοῦ μὲν ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς, τοῦ δὲ ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Καστορίας, ἐφ' ἧς καὶ ἀποκρινόμενοι δηλοῦμεν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι συνοδικῇ διαγνώμη ὅτι δέον ἵνα προσκαλέσασα τοὺς ἱερεῖς τούτους προαναγγείλῃ αὐτοῖς παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ὅτι, ἐὰν ἐξακολουθήσωσιν ἀπειθοῦντες καὶ περιφρονοῦντες τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτοῖς κανονικὴν ἀργίαν, θὰ ἐπακολουθήσῃ ἀνυπερθέτως ἢ ποινὴ τῆς καθαιρέσεως, ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰ τῶν ρουμουνιζόντων θρυλλήματα περὶ νέων αὐτοῖς κυβερνητικῶν παραχωρήσεων, ἔστω αὐτῇ γνωστὸν ὅτι καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐγένετο δῆλωσις τῆς Μεγ. Βεζυρίας ὅτι ἀπερρίφθησαν αἱ διάφοροι αὐτῶν αἰτήσεις, ἐπετράπη δὲ μόνον τοῖς αὐτόθι ρουμουνίζουσιν ἵνα προσεύχωνται ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσει ἐν τῇ ἀνεγερθείσῃ ἐπὶ τούτῳ οἰκίᾳ καὶ τέλος περὶ τῆς ἀπειθυνθείσης τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἀπειλητικῆς τοῦ κομιτάτου ἐπιστολῆς γνωρίζομεν αὐτῇ ὅτι καὶ ἐνταῦθα προλαβόντως ἐλήφθη τοιαύτη, εἰς οὐδέν, ὡς εἰκός, λογισθεῖσα διὰ τὰς ἐν αὐτῇ παραλόγους ἀπειλάς.

1905 Μαρτίου 14

Κῶδιξ Α' /78, σ. 61-62, ΑΠ. 1414/14-3-1905

19

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ἀναγνωσθέντος συνοδικῶς τοῦ ἀπὸ 10ης τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἀδελφικοῦ αὐτῆς γράμματος, δι' οὗ ἐπληροφόρει ὅτι οἱ ἀναφερόμενοι παρασυνάγωγοι ρωμανίζοντες κληρικοὶ παπᾶ Εὐθύμιος καὶ διάκονος Εὐγένιος, δις ἔτι προσκληθέντες, ἠπειθήσαν καὶ πάλιν καὶ οὐδόλως καὶ τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ μητρικῇ φωνῇ τῆς Ἐκκλησίας προσέσχον, ἐνεκρίθη συνοδικῇ διαγνώμη ἡ καθαίρεσις ἀμφοτέρων, ἧς καὶ ἀπολύσαντες διαβιβάζομεν αὐτῇ ἐγκλείστως ὧδε τὴν σχετικὴν πράξιν, πρὸς ἀνάγνωσιν ἐπ' ἐκκλησίας καὶ κοινὴν γνῶσιν ἀπάντων. Ἡ δὲ κλπ.

1905 Ἰουνίου 2

Κῶδιξ Α'. 78, σ. 133, ἌΠ. 2865/2-6-1905

20

Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ

Ληφθέντα ἀνεγνώσθησαν συνοδικῶς ἀμφοτέρα τὰ ἀδελφικὰ αὐτῆς γράμματα τὰ ἀπὸ τῆς 6^{ης} καὶ 7^{ης} ἤδη μεσοῦντος μηνός, ἐν οἷς ἐκτίθενται τὰ τοῦ ἐγερθέντος αὐτόθι ἑτέρου ζητήματος τῶν ρουμουνιζόντων περὶ ἀνακομιδῆς τῶν ὁσῶν τῶν προαποβιωσάντων καὶ εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῆς αὐτόθι κοινότητος ταφέντων οἰκείων αὐτῶν, καὶ δι' ὧν ζητεῖται ἡ περὶ τούτων ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας. Καίτοι οὖν διασκεψάμενοι ἐδηλώσαμεν ἤδη τηλεγραφικῶς τῇ αὐτῆς Ἱερότητι τὴν γνώμην τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς Συνόδου, ἀλλ' ὅμως καὶ διὰ τῆς παρουσίας λέγομεν αὐτῇ εἰς ἀπάντησιν ὅτι ἔξεστι μετὰ τριετίαν ἡ ἀνακομιδὴ καὶ ἡ εἰς τοὺς συγγενεῖς παράδοσις τῶν ὁσῶν προαποβιωσάντων Χριστιανῶν, τῆς ἐκταφῆς ἐνεργουμένης δι' ἱερέως ὀρθοδόξου, ἄνευ ἑτέρας τινὸς παρατηρήσεως ἢ ἀπαιτήσεως περὶ τῆς μεταφορᾶς ἢ καταθέσεως αὐτῶν.

1905 Ἰουνίου 14

Κῶδιξ Α' /78, σ. 147, ἈΠ. 3304/14-6-1905

21

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Διαβιβάζοντες ἐπὶ ἐπιστροφῇ τὴν ὧδε ἐπισυναπτομένην ἀναφορὰν τῶν προκρίτων τῶν ἄρτι ἐκ τοῦ σχίσματος ἐπανελθόντων εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας χωρίων Νιμπρίνοβο, Γόρνικ, Ντουμπιάτσани καὶ Πρίσας τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς, ἀναφερομένων εἰς προλαβοῦσαν πρὸς τὴν αὐτῆς Ἱερότητα αἴτησιν αὐτῶν περὶ χειροτονίας ἱερέως, συνοδικῆ διαγνώμῃ προτρεπόμεθα αὐτὴν ὅπως, ἐὰν τὰ τῆς ὑποθέσεως ἔχωσιν ὡς ἐν ταῖς σχετικαῖς ἀναφοραῖς ἐκτίθενται, προθυμηθῇ ἱκανοποιῆσαι τὴν αἴτησιν αὐτῶν καὶ δηλῶσαι ἡμῖν τὸ ἀποτέλεσμα.

1906 Μαΐου 10

Κῶδιξ Α' 79, σ. 135-6, ἌΠ. 2445/10-5-1906

22

Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ

Ληφθείσης ὑπ' ὄψιν συνοδικῶς τῆς ἀπὸ 3ης ἐκπνέοντος μηνὸς ἀδελφικῆς αὐτῆς αἰτήσεως, περικλειούσης γράμμα πρὸς τὴν αὐτῆς Ἱερότητα τοῦ ἐν Μοναστηρίῳ ἐπιτροπεύοντος αὐτὴν ἐπισκόπου Πέτρας, ἐν ᾧ καταγγέλλεται ἡ διαγωγή τοῦ διαγγελέως τοῦ ἐκεῖσε Ρωσικοῦ προξενείου Βασιλείου Παπαϊωάννου, ὡς δεινῶς ἐξυβρίσαντος ἅπασαν τὴν Ἱεραρχίαν τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ ἐγκριθέντος ἵνα γένωνται κατὰ τοῦ ὑβριστοῦ ὅπου δεῖ αἰ προσήκουσαι ἐνέργειαι, προαγόμεθα ἀνακοινώσασθαι τοῦτο τῇ αὐτῆς Ἱερότητι εἰς ἀπάντησιν, προσεπιδηλοῦντες ἅμα συνοδικῇ διαγνώμῃ ὅτι ἐπαφίεται εἰς τὴν ποιμαντορικὴν αὐτῆς σύνεσιν ἡ ἀνάλογος ἐκκλησιαστικὴ τιμωρία τοῦ καταγγελλομένου.

1906 Δεκεμβρίου 22

Κῶδιξ Α' /79, σ. 381-2, ἌΠ. 8632/22-12-1906

23

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ἀναγνωσθέντος συνοδικῶς τοῦ ἀπὸ 23ης τοῦ λήγοντος μηνὸς γράμματος τῆς αὐτῆς Ἱερότητας, δι' οὗ ἀνακοινοῖ τὰ γραφέντα αὐτῇ παρὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ αὐτῆς Ἐπιτρόπου περὶ τινος γάμου τελεσθέντος ἔναγχος ἐν Μοναστηρίῳ, ἄνευ ἀδείας τῆς ἱεραῆς αὐτῆς Μητροπόλεως ὑπὸ σερβίζοντος ἱερέως ἐκ τῆς ἐπαρχίας Πρεσπῶν, καταγγέλλει δὲ ὅτι καὶ πάντες οἱ σερβίζοντες ἐν τοῖς χωρίοις τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς συνειθίζουσιν ἵνα τελῶσι τοὺς γάμους αὐτῶν ἄνευ τῆς κανονικῆς ἐπισκοπικῆς ἀδείας, εἰς ἀπάντησιν, συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν ἄνω παράνομον γάμον δηλοῦμεν ὅτι ἐγκρίνονται τὰ ληφθέντα ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἱερότητας κατὰ τῶν παρανόμως στεφθέντων μέτρα καὶ ὅτι διὰ Πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς διαταχθήσεται ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης Πρεσπῶν ἵνα τιμωρήσῃ ἐκκλησιαστικῶς καὶ τὸν τελέσαντα αὐτὸν ἱερέα, ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰ λεγόμενα σερβορθόδοξα χωρία τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς συνιστῶμεν ἵνα προσκληθῶσιν οἱ ἱερεῖς αὐτῶν καὶ δηλωθῇ αὐτοῖς ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας ὅτι τὸν τεῦθεν, ἐὰν θέλωσιν ἵνα ᾧσι καὶ λογίζωνται ὀρθόδοξοι, ἐπιβάλλεται αὐτοῖς ἵνα συμμορφῶνται πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας, πράττοντες ὅ,τι καὶ οἱ τῶν ἄλλων χωρίων τῆς ἐπαρχίας ἱερεῖς. Ἡ δὲ κτλ.

1907 Μαρτίου 28

Κώδιξ Α' /80, σ. 107, ΑΠ. 1985/28-3-1907

24

Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ

Ἀναγνωσθέντος συνοδικῶς τοῦ ἀπὸ 7ης τοῦ μεσοῦντος ἀδελφικοῦ αὐτῆς γράμματος μετὰ τοῦ συνημμένου αὐτῷ γράμματος τοῦ Ἐπιτρόπου αὐτῆς θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Πέτρας, δι' ὧν ἀνεκοινοῦτο ὅτι ὁ ἐν Περλεπὲ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς παρανόμως ἱερατεύων καὶ ἐνοριακὰ καθήκοντα ἐκτελῶν Χιλιανδαρινὸς ἀρχιμ. Ἰωαννίκιος ἠρνήθη ἵνα συμμορφωθῆ πρὸς τὴν ἐντολὴν τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἔλθῃ ἐνταῦθα καὶ ἀπολογηθῆ ἐνώπιον τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, προαγόμεθα δηλῶσαι διὰ τοῦ παρόντος ἀπαντητικοῦ ὅτι μετὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀπείθειαν αὐτοῦ ταύτην καὶ παρακοήν, ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ ἐπιβολὴ αὐτῷ, συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, τῆς ἐσχάτης ποινῆς τῆς παντελοῦς ἀπὸ τοῦ ἱερατικοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ καθαιρέσεως. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀπολύσαντες συνοδικῶς τὸ σχετικὸν Γράμμα τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ, διαβιβάζομεν αὐτὸ ἐγκλείστως ὧδε τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, πρὸς τὴν ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν τάξιν ἀνάγνωσιν. Πληροφοροῦμεν δὲ αὐτὴν ὅτι ἀντίγραφον τοῦ Γράμματος τούτου τῆς καθαιρέσεως διεβιβάσθη καὶ πρὸς τὴν ἱερὰν Μονὴν τοῦ Χιλιανδαρίου δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν, ἐν ἣ ἡ πρὸς τοῖς ἄλλοις δηλοῦται ὅτι μετὰ τὰ γενόμενα καὶ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν τάσιν πρὸς πρόσδοσιν εἰς τὸ ἐν Περλεπὲ Μετόχιον αὐτῆς χαρακτῆρος ἀντιβαίνοντος εἰς τὰς διαγορευσεις τῶν ἱερῶν κανόνων, καθ' ἃς οὐδὲν μοναστηριακὸν Μετόχιον ἐπιτρέπεται ἵνα ἐκτελῆ καὶ ἐνοριακὰ καθήκοντα, ἡ Ἐκκλησία ἀδυνατεῖ ἵνα ἀναγνωρίσῃ πλέον εἰς τὴν Μονὴν ταύτην τὸ δικαίωμα τοῦ ἔχειν ἐκεῖ Μετόχιον καὶ ὅτι τούντεῦθεν θεωρεῖ αὐτὸ ὡς παρασυναγωγὴν, ἐφ' ᾧ καὶ προσκαλεῖται ἡ εἰρημένη Μονὴ ἵνα συμμορφωθῆ πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας, ἀνακαλοῦσα ἐκεῖθεν τὸν καθαιρεθέντα ἀπεσταλμένον αὐτῆς, προσέχουσα ὅπως μὴ ἐπαναληφθῶσι παρόμοιοι ἀντικανονικαὶ πράξεις ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ δὲ κλπ.

1907 Μαΐου 12

Κῶδιξ Α' /80, σ. 179, ΑΠ. 3253/12-5-1907

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 20ῆς παρελθόντος ἀδελφικὸν τῆς αὐτῆς Ἱερότητος γράμμα, δι' οὗ, ἀνακοινοῦσα τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν εἰς τὴν σερβικὴν προπαγάνδαν προσέλευσιν δύο σχισματικῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς Στρόβια καὶ Ντολγάντζ, ἐξαιτεῖται ὁδηγίας περὶ τοῦ πρακτέου ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς δύο ἱερεῖς τῶν χωρίων τούτων Τράικον καὶ Δημήτριον, οἵτινες πρὸ εἰκοσαετίας χειροτονηθέντες ὑπὸ τοῦ σχισματικοῦ ἐξάρχου τῶν Βουλγάρων ἀποκηρύττουσι νῦν τὸ βουλγαρικὸν σχίσμα, ζητοῦντες τὴν ἀναγνώρισιν τῆς χειροτονίας αὐτῶν, προαγομέθα δηλῶσαι τῇ αὐτῆς Ἱερότητι διὰ τοῦ παρόντος ὅτι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑπάρχει προεκδεδομένη ἀπόφασις τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, καθ' ἣν ὠρίσθη ἵνα οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς ἔνθεν μὲν προσωρινῶς μέχρις ὀριστικῆς ἐπιλύσεως τοῦ ζητήματος ἀνέχωνται τὴν ἕνεκα ἀπολύτου ἀνάγκης καὶ τῆς ἐκ τῶν περιστάσεων πίεσεως δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν καὶ προσέλευσιν τῶν σχισματικῶν χωρίων καὶ δηλῶσι προφορικῶς τοῖς ὑπὸ σχισματικῶν χειροτονηθεῖσιν ἱερεῦσιν ὅτι δύνανται ἱεουργεῖν μέχρι λήψεως ὁδηγιῶν ἀπὸ μέρους τῶν Πατριαρχείων, ἔνθεν δὲ μὴ δεικνύωσι πολλὴν ἀυστηρότητα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μεταλλαγὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων τῶν προσερχομένων, τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ τῶν τοιούτων, διότι ἡ τοιαύτη ἀυστηρότης οὐ μόνον οὐ συνάδει πρὸς τὸ πολίτευμα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ δύνатаι ἵνα παράσχη ἀφορμὰς παραπόνων. Συνιστῶμεν οὖν τῇ αὐτῆς Ἱερότητι ἵνα κατὰ τὴν συνοδικὴν ταύτην ἀπόφασιν ἐνεργήσῃ καὶ αὐτὴ τὸ δέον ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει.

1907 Ὀκτωβρίου 11

Κῶδιξ Α' /80, σ. 414, ΑΠ. 6545/11-10-1907

Γ'. Ἐπιστολὲς μετὰ τοῦ Ἰωακείμ
καὶ σὲ λοιποὺς Μητροπολίτες

1

Πρὸς τοὺς ἁγίους Ἀρχιερεῖς Πελαγονείας, Βερροίας, Μελενίκου, Μαρωνείας, Ξάνθης, Δυρραχίου, Βοδενῶν, Κορυτσᾶς, Στρωμνίτης, Κασσανδρείας, Δρυινοπόλεως, Λιτίσης

Τὸ τέταρτον ἤδη ἐπαναλαμβάνεται πρὸς τὴν Μητρόπολιν αὐτῆς ἡ ὑπόμνησις καὶ προτροπὴ περὶ συμπληρώσεως καὶ ἐπιστροφῆς τῶν προαποσταλέντων Διαγραμμάτων, τῶν ἀναφερομένων εἰς στατιστικὰς τινὰς πληροφορίας τοῦ Χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς κατὰ τὰς φυλετικὰς καὶ δογματικὰς αὐτοῦ διαφορὰς. Πιστεύεται ὅτι ἡ αὐτῆς Ἱερότης, πειθομένη περὶ τῆς ὑπαγορευσάσης τὴν πρόκλησιν τῶν πληροφοριῶν τούτων σπουδαίας ἐκκλησιαστικῆς ἀνάγκης, θὰ σπεύσῃ προφρόνως ἵνα ἀνταποκριθῆ πρὸς τὴν ἀλλεπάλληλον προτροπὴν καὶ ἀπαίτησιν, καθ' ὃ ἔχει ἀπαράβατον καθῆκον, ἄνευ ἄλλης ὑπομνήσεως.

1904 Ἰανουαρίου 19

Κῶδιξ Α' /77, σ. 18-9, ἈΠ. 585/19-1-1904

2

Τῷ Πελαγωνείας Ἰωακείμ. Τῷ Καστορίας Γερμανῶ.
Τῷ Σισανίου Σεραφείμ

Κατηγγέλθητε ὑπὸ ἐξεχουσῶν ξένων πρεσβειῶν ἢ αὐτῆς Ἱερότης καὶ οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ Ἱερώτατοι Μητροπολίται..... ὡς ὑποκινηταὶ διαπραττομένων αὐτόθι κακουργημάτων, ὠρισμένως δὲ ὡς μικρὸν πρὸ τῆς ἔναγχος ἐν τῷ χωρίῳ Ζαγοριτσάνη σφαγῆς, συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ οἰονεὶ προαποφασίσαντες, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπητήθη παρὰ τῶν εἰρημένων πρεσβειῶν ὅπως ἢ Αὐτοκρ. Κυβέρνησις λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ ὑμῶν. Καὶ ἢ μὲν σεβαστῇ Αὐτοκρ. Κυβέρνησις ἐν τῇ εὐθυδικίᾳ αὐτῆς διαμφισβήτησε τὴν ὑπόστασιν τῆς καταγγελίας ταύτης, τὸ ἀπίθανον καὶ ἀδύνατον τοῦ πράγματος ἐπιρρωννῦσα καὶ διὰ τοῦ γεγονότος ὅτι οὐδεμία τοιαύτη ὑπόνοια διετυπώθη ὑπὸ τῶν οἰκείων κυβερνητικῶν ὀργάνων. Ἄλλ' ἐπειδὴ, ἔνεκα τῆς παρεξηγήσεως καὶ σοβαρᾶς ταύτης καταγγελίας, εὐδηλον ὅτι ἀπαιτεῖται ἄκρα ἔν τε τοῖς λόγοις καὶ ταῖς ἐνεργείαις περίσκεψις, ἀνακοινούμενοι τὰ ἀνωτέρω, προαγόμεθα, ὑποδείξει καὶ τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως, συστήσαι ὑμῖν καθηκόντως μεγίστην ἐν πᾶσι προσοχήν. Ἡ δὲ κτλ.

1905 Ἀπριλίου 12

Κῶδιξ Α' /78, σ. 94, ἈΠ. 2091/12-4-1905

3

Τῷ Πελαγονείας Ἰωακείμ.
Τῷ Γρεβενῶν Ἀγαθαγγέλῳ

Ἐξ ἀξιοπίστων ἐμπιστευτικῶν ἀνακοινώσεων ἐγνώσθη ἡμῖν μετ' εὐλόγου ἐκπλήξεως ὅτι ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπὸ τὴν προεδρείαν Λιόντη τινὸς ἱατροῦ Κουτσοβλαχικὸς καλούμενος σύνδεσμος, σκοπὸν προτιθέμενος τὴν ἐκ παντὸς τρόπου ἐξυπηρέτησιν τῶν Ρουμουνικῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόθων, ἀνέγραψεν ἤδη ἐν τῷ προγράμματι αὐτοῦ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ δολοφονικὴν κατὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος ἀπόπειραν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐξευρὼν ἐμίσθωσε τὸ κατάλληλον πρόσωπον. Τοῦτο, ὡς εἰκός, ἀνακοινούμενοι αὐτῇ ἐκ προνοίας ἐκκλησιαστικῆς ὅπως διατελῆ ἐνήμερος τῶν τεκταινομένων καὶ λαμβάνη ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ προσήκοντα προφυλακτικὰ μέτρα, προσεπιδηλοῦμεν ἅμα συνοδικῇ διαγνώμῃ ὅτι τὸ ἐφ' ἡμῖν κατηγγείλαμεν ἤδη τὸ πρᾶγμα τῇ σεβ. Αὐτοκρ. Κυβερνήσει, ἐλάβομεν δὲ διαβεβαιώσεις περὶ λήψεως μέτρων καταλλήλων εἰς ματαίωσιν τῶν κακούργων τούτων σχεδίων.

1905 Σεπτεμβρίου 16

Κῶδιξ Α' /78, σ. 240, ἈΠ. 5551/16-9-1905

Δ΄. Καθαίρεσις τοῦ ἐν Βιτωλίοις
ιερέως παπᾶ Θεοδώρου

Τοὺς τὸ καλῶς κρατοῦν ἐκκλησιαστικὸν καθεστῶς καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ πειθαρχίαν μετακινεῖν καὶ ἀνατρέπειν ἐπιχειροῦντας, τὴν διχόνοιάν τε καὶ διαίρεσιν ἐν τῇ ποιίμνῃ τοῦ Κυρίου ἐνσπείροντας, ποιναῖς βαρεῖαις οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες κολάζουσι, καὶ μάλιστα τοὺς ἐξ αὐτῶν τῷ ἱερῷ κλήρῳ, ὡς μὴ ὄφελε, συγκαταριθμεῖσθαι λαχόντας, οὓς τινὰς ὡς ἀλαζόνας καὶ στασιαστὰς καὶ τῆς Θεοδότου εἰρήνης καὶ κοινῆς ἀγάπης καὶ συμπνοίας καταστροφεῖς ἐκκόπτειν παντελῶς τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου καὶ τῆς ἱερᾶς Χάριτος ἀπογυμνοῦν ὀρίζουσι καὶ διακελεύονται. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ ὁ ἐν Βιτωλίοις τῆς ἐπαρχίας Πελαγονείας τέως ἱερατεύων παπᾶ Θεόδωρος, ἀλλοτρίαις ἐμπνεύσεσιν ὑπείξας καὶ ταύταις πλεονεξία γνώμης ἑαυτὸν παραδοὺς καὶ δουλεύων, εἰς φανεράν προήχθη ἀνταρσίαν καὶ ἀπειθειαν κατὰ τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, ἐγκαταλιπὼν μὲν τὴν ἐνορίαν αὐτοῦ καὶ ἐφημερίαν καὶ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ἀρχιερέως ἀποστάς, παρασυναγωγὴν δέ τινα πῆξαι πειρώμενος, καὶ οὔτε νουθεσίαις καὶ προτροπαῖς ἐπὶ χρόνον ἤδη μακρὸν ἐπιεικεία ἐκκλησιαστικῇ γινομένης, εἰς μεταμέλειαν καὶ ἀλλαγὴν γνώμης καὶ πολιτείας ἀχθεῖς, οὔτε τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἰδίου κυριάρχου ἔνδικον ποινὴν τῆς ἀργίας φοβηθεῖς, ἀλλὰ καὶ ἀνευλαβῶς καταφρονήσας καὶ εἰς ἱεροπραξίας ἀσυστόλως προβάς, τέλος δὲ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ὑπάτην ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, ἀπειθῆσαι καὶ παρακοῦσαι τολμήσας, τρεῖς προσκληθεῖς παραστῆναι ἐνώπιον αὐτῆς καὶ οὐ προσελθὼν, ἡ Μετριότης ἡμῶν, συνοδικῶς προκαθημένη τὰ ἀπονενοημένα ταῦτα καὶ στασιαστικὰ τολμήματα καὶ ἀνομήματα τοῦ εἰρημένου παπᾶ Θεοδώρου καὶ τὸ σκληροτράχηλον καὶ ἀμετανόητον αὐτοῦ ὑπ' ὄψιν λαβοῦσα, ἔγνωμεν συμφώνως τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι, τῇ ἐσχάτῃ ποινῇ τῆς παντελοῦς καθαίρεσεως ἀπὸ τοῦ τῆς ἱερωσύνης ἱεροῦ ἀξιώματος αὐτὸν καθυποβαλεῖν.

Ὅθεν καὶ γράφοντες ἐξ ἀποφάσεως διὰ τῆσδε τῆς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἀγίων ἀρχιερέων τῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν ἵνα ὁ διαληφθεὶς παπᾶ Θεόδωρος, ὡς κακόφρων καὶ στασιαστῆς καὶ ἀπειθῆς καὶ παρήκοος καὶ τῆς ἐκκλησιαστι-

κῆς πειθαρχίας καὶ τῶν ἱερῶν Κανόνων παραβάτης καὶ καταφρονητῆς καὶ ἀνάξιος ἀπαξαπλῶς ἱερατεύειν Θεῷ καὶ ποδηγετεῖν τὸν λαόν, ὑπάρχη καθηρημένος πάσης ἱερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως καὶ γεγυμνωμένος τῆς θείας Χάριτος καὶ ἔκπτωτος τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου καὶ κλήρου καὶ τῶν ἱερῶν θριγκίων ἀπόβλητος. Μηδεὶς δὲ τῶν ἱερέων τολμήσῃ συμφορέσαι αὐτῷ ἢ συλλειτουργῆσαι, μηδὲ τῶν Χριστιανῶν τις τὴν ἀνίερον αὐτοῦ χεῖρα ἀσπάσῃται ἢ ὡς ἱερέα δέξῃται καὶ τιμήσῃ, ἐν βάρει ἀργίας ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἀλύτου ἀφορισμοῦ τοῦ ἀπὸ Κυρίου Παντοκράτορος.

1904 κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον, ἐπινεμήσεως 2
Κῶδιξ Α' /77, σ. 141-2, ἈΠ. 11576/ Ἀπρίλιος 1904

Βιβλιογραφία

- АРСИЧ Т. ВЕЛИМИР (1930), *ЦРКВА СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА У БИТОЉУ* - Velimir Arsits, Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρα Δημητρίου στὰ Βιτώλια (ἐπιμ. Ε. Χατζηφραϊμίδης), Ἄντ. Σταμούλης: Θεσσαλονίκη.
- Ἀτέσης Β., “Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος”, *Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος* 57 (1975) 514-517.
- Βακαλόπουλος Κ. (1992), *Ἱστορία τοῦ βορείου Ἑλληνισμοῦ - Μακεδονία*, Ἄφοι Κυριακίδη: Θεσσαλονίκη.
- Τοῦ αὐτοῦ (1999), *Νεότερη Ἱστορία τῆς Μακεδονίας (1830-1912)*, Ἡρόδοτος: Θεσσαλονίκη.
- Berard K. (1987), *Τουρκία καὶ Ἑλληνισμός*, μτφ. Μ. Λυκούδης, Τροχαλία: Ἀθήνα.
- БИТОСКИ КРСТЕ (1968), *ДЕЈНОСТА НА ПЕЛАГОНИСКАТА МИТРОПОЛИЈА (1878-1912)*, Скопје.
- Χατζηφραϊμίδης Ε. (2004), “Στὴ Φλώρινα τὸν Αὐγουστο τοῦ 1903 - Μία συζήτηση μὲ τὸν Μητροπολίτη Ἰωαννίκιο”, *Πρακτικὰ Συνεδρίου Φλώρινα 1912-2002*, (ἐπιμ. Ἄ. Ἀνδρέου), 215-230, ΠΣΦ-ΤΒΣ: Φλώρινα.
- Τοῦ αὐτοῦ (2016), “Ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Κλήμη - Ὁ πέριξ χώρος”, *Ἅγιος Κλήμης Ἀχρίδος - Ἡ προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο του*, 69-92, ΠΤΔΕ: Φλώρινα.
- Dakin D. (1984), *Ἡ ἐνοποίηση τῆς Ἑλλάδας, 1770-1923*, μτφ. Ἄ. Ξανθόπουλος, 2η ἔκδ., ΜΙΕΤ: Ἀθήνα.
- Τοῦ αὐτοῦ (1996), *Ὁ Ἑλληνικὸς Ἀγώνας στὴ Μακεδονία 1897-1913*, μτφ. Γ. Στεφανίδης - Ξ. Κοτζαγεώργη, Κυριακίδη: Θεσσαλονίκη.
- Γερομιχαλὸς Ἄ. (1968), *Ἡ ἐθνικὴ δράσις τοῦ Μητροπολίτου Πελαγονίας Ἰωακείμ Φορόπουλου καὶ αἱ ἐκθέσεις αὐτοῦ*, ΕΜΣ: Θεσσαλονίκη.
- Καραβαγγέλης Γ. (1980), *Ὁ Μακεδονικὸς Ἀγὼν - Ἀπομνημονεύματα*, ΕΜΣ: Θεσσαλονίκη.
- Τρίτος Μ., “Ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα στὴν περιοχὴ Πελαγονίας”, *Ἡπειρωτικὸ Ἡμερολόγιο 2000-1*, 49-92.
- Wyon R. (1904), *The Balkans from within*, London.

Το βιβλίο
Ἐπιστολές
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
πρὸς τὸν Μητροπολίτη Πελαγονίας Ἰωακείμ
καὶ ἕτερους Μητροπολίτες
τοῦ Ἀρχιμ. Εἰρηναίου Ἰ. Χατζηγεφραιμίδη
ἐπιμελήθηκε καλλιτεχνικά & τυπογραφικά
ἢ Κυριακὴ Χατζησάββα ~ Ἐκδόσεις Δίσιγμα
• τυπώθηκε στὸ τυπογραφεῖο ΛΙΘΟΨΗΦΙΑΚΗ
γιὰ λογαριασμό
τῆς Δημόσιας Βιβλιοθήκης Φλώρινας
«Βασιλικῆς Πιτόσκα» •
σὲ χαρτί tintoretto 300gr
καὶ chamois 100gr
• κυκλοφόρησε
τὸν Οκτώβριο
τοῦ 2023

Δημόσια
Κεντρική
Βιβλιοθήκη
Φλώρινας
Βασιλικής
Πιτόσκα

